

STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA NÁCHOD – EVANGELICKÁ AKADEMIE

PROGRAM PORADENSKÝCH SLUŽEB

Předkladatel: Střední zdravotnická škola Náchod – Evangelická akademie

Kladská 335, 547 01 Náchod

Kontakt: tel.: 491 427 850-2, e-mail: sekretariat@zdravkanachod.cz

Ředitel Mgr. David Hanuš, e-mail: reditel@zdravkanachod.cz

Školní poradenské pracoviště:

Mgr. Adéla Jakoubková

Mgr. Kateřina Hanušová

Mgr. Renata Dušková, MBA

Zřizovatel: Českobratrská církev evangelická

IČ: 00189391

RED-IZO: 600012247

Vypracovala: Mgr. Kateřina Hanušová, Mgr. Renata Dušková MBA, Mgr. Adéla Jakoubková

1. září 2023

Vypracováno dle Vyhlášky 197/2016; §7 odstavec 3 a vyhlášky č. 196/2019 Sb. a č. 27/2016 Sb. A Předpisu č. 248/2019 Sb.

Obsah

1	Školní poradenské pracoviště.....	4
1.1	Časový a tematický plán výchovného poradce.....	5
	Časový a tematický plán kariérového průvodce	6
1.2	Popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků.....	7
1.3	Podpora vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	13
1.3.1	Individuální vzdělávací plán.....	14
a)	Je možnost poskytovat podpůrná opatření	15
	ve školských zařízeních, která se podílejí na vzdělávání žáka, případně na přípravě na vzdělávání žáka. Jedná se především o družinu, školní klub. Druh a rozsah podpůrných opatření vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb žáka a také z toho, která podpůrná opatření má žák k dispozici ve škole, a která jsou nezbytná i pro jeho činnost ve školských zařízeních.	15
	Přehled základních kroků při získávání podpůrného opatření	18
1.4	Vzdělávání žáků mimořádně nadaných	19
1.4.1	Individuální vzdělávací plán pro nadané žáky	19
1.4.2	Přeřazení do vyššího ročníku.....	20
2	Předcházení školní neúspěšnosti	22
2.1	Individuální výchovný program	23
3	PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY PRO ŠKOLNÍ ROK 2023-2024	25
3.1	Charakteristika školy	25
3.2	Cíle prevence	32
3.3	Tematické bloky ve výuce.....	33
3.3.1	PREVENCE DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ, ALKOHOLISMU A KOUŘENÍ	34
3.3.2	ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL – PREVENCE VZNIKU PORUCH PŘÍJMU POTRAVY.....	35
3.3.3	PREVENCE ŠIKANY – POSILOVÁNÍ A ROZVOJ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ A PREVENCE PROJEVŮ XENOFOBIE, RASISMUS, ANTISEMITISMU.....	35
3.3.4	PREVENCE RIZIKOVÉHO SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ A ZÁVAŽNÝCH VIROVÝCH ONEMOCNĚNÍ, PREVENCE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ A TÝRÁNÍ – SEXUÁLNÍ VÝCHOVA.....	37
3.3.5	PREVENCE KRIMINALITY A DELIKVENCE.....	38
3.3.6	PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	38
3.4	Projekty podporující prevenci rizikových forem chování	39

4	KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY	41
4.1	Postup při řešení šikany	41
4.2	Postup při řešení záškoláctví	41
4.3	Řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek v prostředí škol a školských zařízení	42
4.4	Vstup policie do školy	44
4.5	Předvolání a předvedení	44
4.6	Postup při řešení krádeží.....	46
4.7	Řešení kázeňských přestupků	46
4.8	System vzdělávání pedagogů.....	47
4.9	Vzdělávací materiály	47
4.10	Seznam organizací, se kterým škola v rámci prevence rizikových forem chování spolupracuje	47
	KRIZOVÉ PLÁNY DLE TYPŮ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	49
	Krizový plán: ALKOHOL VE ŠKOLE.....	49
	Krizový plán: NÁVYKOVÉ LÁTKY VE ŠKOLE	52
	Krizový plán: PRVNÍ POMOC PŘI OTRAVĚ NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI A ALKOHOLEM	55
	Krizový plán: VANDALISMUS A DROBNÉ KRÁDEŽE	56
	Krizový plán: ZÁŠKOLÁCTVÍ	59
	Krizový plán: SEBEPOŠKOZOVÁNÍ.....	60
	Krizový plán: PROJEVY RASIZMU, EXTREMIZMU, XENOFOBIE, ANTISEMITISMU	71
5	ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ	72
5.1	Úvod	72
5.2	Cíl programu.....	72
5.3	Prevence proti šikanování.....	72
5.4	Krizový plán	73

1 Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště poskytuje odborné služby ve smyslu Vyhlášky č. 72 /2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, ve znění vyhlášky č.197/2016 Sb. Podrobnosti k postupu školy při poskytování služeb žákům s přiznanými podpůrnými opatřeními stanoví vyhláška č. 27/2016 Sb.

S veškerými informacemi poskytnutými v rámci činnosti ŠPP je nakládáno v souladu s GDPR.

Náplň činnosti poradenských pracovníků školního poradenského pracoviště: Výchovný poradce se věnuje procesu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně integrace žáků nadaných) na školách. Školní metodik prevence pracuje především v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů. Kariérový poradce pomáhá žákům orientovat se na trhu práce a také při rozhodování se o dalším studiu na VŠ.

Personální zajištění ŠPP:

Mgr. Kateřina Hanušová	výchovný poradce	hanusova@zdravkanachod.cz 702 132 558
Mgr. Renata Dušková, MBA	kariérový poradce	duskova@zdravkanachod.cz 491 427 852
Mgr. Adéla Jakoubková	školní metodik prevence, vedoucí ŠPP	jakoubkova@zdravkanachod.cz 724 385 817

1.1 Časový a tematický plán výchovného poradce

ZÁŘÍ

- příprava podkladů a zajištění vyšetření žáků čtvrtých ročníků
- sestavení přehledu žáků s podpůrnými opatřeními, kteří potřebují individuální přístup
- předání posudků pro PPP – maturanti žádající o uzpůsobení podmínek MZ a žáci 3.O
- shromáždování podkladů o nutnosti PO u žáků prvních ročníků

ŘÍJEN

- zpracovávání podkladů o PO doručených od PPP
- shromáždění podkladů z PPP, které se týkají specifických podmínek pro skládání maturitní zkoušky žáky, u kterých jsou tyto podmínky nutné

LISTOPAD

- konzultace s pracovníky PPP – podpůrná opatření nových žáků
- konzultace se studenty 4. ročníku – spolupráce s kariérovým poradcem
- ve spolupráci s KP práce s žáky, kteří neprospívají v 1.čtvrtletí – spolupráce se zákonnými zástupci

PROSINEC

- kontrola dokumentace
- upřesnění termínů zkoušek žáků s IVP

LEDEN

- kontrola dokumentace
- průběžná práce s žáky

ÚNOR

- průběžná práce s žáky

BŘEZEN

- podpora maturantů, konzultace s žáky, u kterých se předpokládají problémy se složením maturitní zkoušky
- kontrola dokumentace

DUBEN

- průběžná práce – hlavně s maturanty

KVĚTEN

- podpora maturantů

ČERVEN

- zhodnocení IVP
- kontrola platnosti doporučení ŠPZ
- zhodnotit přístupy kolegů a poděkovat jim za spolupráci

Časový a tematický plán kariérového průvodce

Školní kariérové poradenství je v legislativě ukotveno na dvou místech. Kariérovému vzdělávání se věnuje vzdělávací oblast Člověk a svět práce v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále RVP ZV). Druhé místo, kde je kariérové poradenství legislativně ukotveno, představuje vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. 7., která upřesňuje náplň práce výchovného poradce.

ZÁŘÍ

- zavádění žákovského portfolia
- motivace žáků prvních ročníků, pomoc s adaptací ve škole
- motivace žáků nastupujících na praktickou výuku

ŘÍJEN

- informace maturantům – veletrhy škol - atlas VŠ, UN – VŠ, VOŠ
- účast na burzách škol – nábor žáků do prvních ročníků

LISTOPAD

- práce s maturanty – informace k vyplňování přihlášek na VŠ
- ve spolupráci s VP práce s žáky, kteří neprospívají v 1. čtvrtletí – spolupráce se zákonnými zástupci
- účast na Dni otevřených dveří – nábor nových žáků

PROSINEC

- návštěva IPS ÚP v Náchodě – maturanti
- účast na Dni otevřených dveří – nábor nových žáků

LEDEN

- práce s maturanty a žáky ostatních ročníků v KP
- exkurze ve zdravotnických a sociálních zařízeních, firmách
- souvislá praxe
- účast na Dni otevřených dveří – nábor nových žáků

ÚNOR

- práce s maturanty a žáky ostatních ročníků v KP
- průběžná práce
- souvislá praxe
- reflexe žákovských portfolií
- práce s maturanty – spolupráce při vyplňování přihlášek na VŠ

BŘEZEN

- průběžná práce s žáky v KP

DUBEN

- podpora žáků konajících přijímací zkoušku
- podpora maturujících žáků

KVĚTEN

- podpora maturujících žáků
- projektové dny ve spolupráci se zdravotnickými a sociálními zařízeními a dalšími subjekty

ČERVEN

- organizace kariérového dne ve škole
- projektové dny ve spolupráci se zdravotnickými a sociálními zařízeními a dalšími subjekty
- reflexe žákovských portfolií

1.2 Popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků

I. Standardní činnosti výchovného poradce

I. Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
  - a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
  - b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
  - c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,
  - e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
  - f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačním poradenském středisku Úřadu práce České republiky v Náchodě a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,

2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.
3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.
4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.

I.II. Metodické a informační činnosti

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:

- a) v otázkách kariérového rozhodování žáků,
  - b) s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,
  - c) s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
  - d) s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů,
  - e) v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.
  3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
  4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
  5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
  6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
  7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

II. Standardní činnosti kariérového průvodce

Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:

a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,

b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,

individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem a dalšími vyučujícími.

Aktivity kariérového poradenství na škole

- 1. Individuální konzultace**
- 2. Sebepoznání** (Individuální konzultace, Skupinové poradenství, Zohledňování zájmů a volnočasových aktivit, Spolupráce se státními, neziskovými i komerčními organizacemi, Adaptační kurzy, Výchova k občanství, Výchova ke zdraví Člověk a svět práce, Třídnické hodiny)
- 3. Zohledňování zájmů a volnočasových aktivit**
- 4. Kontakt se světem práce** (Besedy se zaměstnanci, Exkurze, Reálné zkušenosti na pracovišti, Stínování, Prospěšné práce, Spolupráce s rodiči, Adaptační kurzy)
- 5. Skupinové poradenství**
- 6. Informace** (Internetové zdroj)
- 7. Spolupráce se státními, neziskovými i komerčními organizacemi**
- 8. Kontakt s návazným vzděláváním** (Spolupráce se školami, Dny otevřených dveří, Neformální vzdělávání, Veletřhy)
- 9. Metodické vedení Portfolií žáků.**

Další aktivity kariérového poradenství na škole

1. Plánuje školní poradenské aktivity a hlídá jejich vzájemnou provázanost i návaznost na ŠVP.
2. Organizuje vybrané akce, stanovuje cíle poradenství, komunikuje s partnery, monitoruje a vyhodnocuje efektivitu aktivit.
3. Navrhuje zlepšení, zjišťuje potřeby žáků, spolupracuje s kolegy na škole i externími partnery.
4. Naslouchá, klade otázky, otevírá obzory, ukazuje souvislosti a jiné úhly pohledu.
5. Zařazuje do výuky aktivity na podporu tzv. kariérových kompetencí, tj. realizuje kariérové vzdělávání: samostatně (Člověk a svět práce, třídnické hodiny, projekty...) či integrované v jiných předmětech.

6. kvalifikačního standardu Národní soustavy kvalifikací (NSK).

Kompetence, které kariérové poradenství a vzdělávání na škole rozvíjí:

1. Orientace v informacích a příležitostech, umění je dále využít

- dokázat nalézt a zorientovat se v nepřehledném množství informací a různorodých nabídek světa práce a vzdělávání,
- umět dostupné informace kriticky posoudit, vyhodnotit a aplikovat ve svém životě (tedy vybrat si informace/nabídky vhodné pro mě, mou aktuální situaci),
- podpora proaktivního přístupu, chuti objevovat a experimentovat

2. Sebepoznání

- znát své silné stránky, dovednosti a vlastnosti,
- vidět prostor k rozvoji a své vlastní limity,
- uvědomovat si své individuální možnosti, potřeby a aspirace,
- umět pracovat s vnitřními zdroji motivace,
- znát své životní hodnoty,
- uvědomovat si, jak mé osobní nastavení ovlivňuje mé kariérové volby,
- schopnost sebereflexe, pozitivní sebe prezentace

3. Rozhodování, cíle a plánování

- znát různorodé strategie pro rozhodování,
- být si vědom tlaku a očekávání okolí i jiných vnějších i vnitřních vlivů na moje rozhodování a dokázat svá rozhodnutí stavět na vlastních potřebách,
- umět pracovat s prioritami a dokázat vyhodnotit možná rizika,
- přijmout zodpovědnost za výsledky vlastních rozhodnutí

4. Schopnost pracovat se změnou, zvládnout přechod do světa práce

- uvědomovat si rozdílnost školního vzdělávání a světa práce,
- dokázat uplatnit nabyté vědomosti a dovednosti ze školy v profesi,
- rozvoj kompetencí usnadňující tento přechod (např. komunikační schopnosti, zodpovědný přístup, týmová spolupráce atd.)

III.II. Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů

sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.

4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

I. Standardní činnosti školního metodika prevence

III.I. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
7. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
8. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

III.II. Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

III.III. Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Nově se dítětem, žákem nebo studentem (dále jen „žákem“) se *speciálními vzdělávacími potřebami* (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněný) rozumí žák, jehož vzdělávání z důvodů jeho speciálních vzdělávacích potřeb vyžaduje uplatnění podpůrných opatření.

1.3 Podpora vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněný). Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Podpůrná opatření

podpora žáků se realizuje prostřednictvím podpůrných opatření představujících konkrétní pomoc vzdělávání žáka, a to

- v oblasti metod a forem výuky, možnými úpravami hodnocení žáka, organizace výuky, např. zařazením předmětů speciálně pedagogické péče, úpravami výuky v rozsahu i obsahu disponibilních hodin;
- nutnou personální podporou pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to jak asistentem pedagoga, tak dalším pedagogem nebo speciálním pedagogem;
- při vzdělávání žáků se smyslovým postižením možností využívat tlumočnický českého znakového jazyka nebo přepisovatele,
- využíváním speciálních učebnic, pomůcek, kompenzačních pomůcek, včetně zařazování nových technologií do práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Podpůrná opatření zahrnují:

- *Poradenskou pomoc školy* (výchovný poradce, školní metodik prevence, případně školní psycholog, školní speciální pedagog, školní logoped) a **pomoc školského poradenského zařízení – PPP** (pedagogicko-psychologické poradny) a SPC (speciálně pedagogického centra), viz www.nuv.cz
- *Úpravu organizace vzdělávání* (například využívání disponibilních hodin pro vzdělávání žáků se SVP, které umožňují zařadit předměty speciálně pedagogické péče, intenzivnější výuku českého jazyka pro cizince a etnické menšiny, úpravu výuky u selhávajících žáků, úpravu obsahu vzdělávání, dále již zmíněné úpravy v hodnocení žáků a v metodách výuky, úpravy výstupů ze vzdělávání, existuje také možnost prodloužit dobu vzdělávání žáka až o 2 roky atd.),
- *Úpravu podmínek přijímání a ukončování vzdělávání* – respektuje se, jakým způsobem se žák vzdělával, jaká měl podpůrná opatření, a ta se uplatňují v případě potřeby i při přijímání ke studiu a při ukončování vzdělávání

- *Úpravu výstupů ze vzdělávání* – upravený RVP ZV definuje podmínky, za kterých je možné úpravy výstupů ze vzdělávání na ZŠ připravit a skupiny žáků, pro které je možné tyto úpravy provést (žáci s LMP, žáci zrakově a sluchově postižení, případně žáci s kombinovaným postižením),
- *použití kompenzačních pomůcek*, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob^{11a)}, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- **asistenta pedagoga, případně dalšího pedagogického pracovníka - například speciálního pedagoga;**
- využití asistenta pedagoga,
- využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.
- *využívání IVP* (individuální vzdělávací plán, který se při vzdělávání těchto žáků již dnes uplatňuje), návrh na úpravu vzdělávání žáka připravuje ŠPZ (školské poradenské zařízení) a rodič nebo zletilý žák žádá ředitele školy o možnost vzdělávat se podle IVP; kontrola IVP probíhá 1x ročně. S IVP seznamuje ředitel školy, respektive třídní učitel všechny vyučující, kteří se na vzdělávání žáka podílejí.

1.3.1 Individuální vzdělávací plán

Individuální vzdělávací plán zpracovává škola, vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby žáka. Individuální vzdělávací plán se zpracovává na **základě doporučení školského poradenského zařízení**. Individuální vzdělávací plán školské poradenské zařízení zpravidla nedoporučuje, pokud jsou všechny informace podstatné pro vzdělávání žáka uvedeny v doporučení podle § 15.

- Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.
- Individuální vzdělávací plán obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka. V individuálním vzdělávacím plánu jsou dále uvedeny zejména informace o

- a) úpravách obsahu vzdělávání žáka,
- b) časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- c) úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
- d) případné úpravě očekávaných výstupů vzdělávání žáka.

- Individuální vzdělávací plán dále obsahuje jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Vzor individuálního vzdělávacího plánu je uveden v příloze č. 2 k Vyhlášce č.27/2016 Sb.
- Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka.
- Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje škola. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka, není-li žák zletilý.

§ 4

(1) Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, není-li žák zletilý, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka podle § 16 odst. 1.

(2) Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje žákovi, zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele školy.

(3) Pro změny v individuálním vzdělávacím plánu se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování individuálního vzdělávacího plánu, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.

a) Je možnost poskytovat podpůrná opatření

ve školských zařízeních, která se podílejí na vzdělávání žáka, případně na přípravě na vzdělávání žáka. Jedná se především o družinu, školní klub. Druh a rozsah podpůrných opatření vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb žáka a také z toho, která podpůrná opatření má žák k dispozici ve škole, a která jsou nezbytná i pro jeho činnost ve školských zařízeních.

Ředitel školy, poskytne ŠPZ, u něhož zákonný zástupce požádal o vyšetření a vystavení Doporučení ke vzdělávání žáka, aktuální informace o podmínkách a možnostech školy, které se vztahují k potřebám žáka a k možnostem takového žáka v ní vzdělávat.

Po vydání doporučení má škola maximální dobu čtyř měsíců pro vytvoření doporučených podmínek pro vzdělávání žáka a zajištění podpůrných opatření. V případě, že v této lhůtě nelze ve škole zajistit např. stavební či technické úpravy, zváží ŠPZ po konzultaci se školou a zákonným zástupcem žáka možnost kombinace jiných podpůrných opatření, v krajním případě doporučí rodiči školu, která je technicky připravena pro vzdělávání žáka.

V případě nemožnosti zajistit v předepsané lhůtě personální PO (asistent pedagoga, speciální pedagog, učitel předmětu speciálně pedagogické péče apod.), hledá do doby zajištění personálního PO škola řešení, které umožní podporu žáka (např. dohodou o podpoře a metodickém vedení s SPC nebo PPP). Vždy je třeba se řídit základním pravidlem, že jakékoli řešení musí být v nejlepším zájmu žáka.

Podpůrná opatření podle odstavce 2 se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat. Podpůrná opatření vyššího stupně lze použít, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům poskytování dosavadních podpůrných opatření by podpůrná opatření nižšího stupně nepostačovala k naplňování vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo studenta a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis.

Podpůrná opatření **prvního stupně** uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení.

Škola volí podpůrná opatření prvního stupně tehdy, pokud žák má při vzdělávání takové obtíže, že je nezbytné jeho vzdělávání podpořit prostředky pedagogické intervence (změny v metodách a výukových postupech, změny v organizaci výuky žáka, úpravy v hodnocení, v začleňování do sociální a komunikační sítě školní třídy); pokud se jedná o drobné úpravy v rámci výuky jednoho předmětu, je úprava věcí individualizace výuky a práce jednoho pedagoga.

Škola vypracuje Plán pedagogické podpory (PLPP) - stručný dokument, ve kterém jsou uvedeny potřeby úprav ve vzdělávání žáka, návrh jak se bude vzdělávání žáka upravovat a v čem. Formulář PLPP – je přílohou tohoto dokumentu. Pedagogové následně vyhodnocují efektivitu zvolených úprav. Pokud se ani s dodatečnou podporou pedagogů vzdělávání žáka nezlepší a nemá trend zlepšovat nebo je jeho stav naopak setrvalý nebo se horší - pak je vhodné žákovi a zákonným zástupcům doporučit, aby navštívili školské poradenské zařízení.

Škola zajistí předání PLPP školskému poradenskému zařízení, aby se předešlo uplatňování neúčinných podpůrných opatření.

Podpůrná opatření **druhého až pátého** stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpůrného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informovaným souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpůrné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

Rodič (žák) respektoval doporučení školy nebo se rozhodl sám k návštěvě ŠPZ

Školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC) nejpozději do tří měsíců od objednání žáka provede posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka a do 30 dnů od návštěvy ŠPZ vypracuje pro rodiče zprávu z vyšetření. Pro rodiče a školu pak vypracuje *Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami*. V případě, že podmínkou pro stanovení podpůrných opatření je vyjádření dalšího odborníka (lékaře apod.), prodlužuje se tomu adekvátně lhůta pro vypracování Doporučení.

Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb vychází ze sdělení rodiče a žáka, ze závěrů školy a PLPP, pokud byl zpracován, dále ze závěrů vyšetření lékařů a dalších odborníků, kteří se do té doby nebo i následně podíleli na péči o žáka.

Pokud bude příprava Doporučení ke vzdělávání žáka vyžadovat:

- a) **informace školy** (zajištění pomůcek, přítomnost asistenta pedagoga ve třídě v případě, že již ve třídě asistent působí, uzpůsobení dalších podmínek pro vzdělávání žáka, tj. velikost třídy, organizace vzdělávání atd.) – **pak před vydáním doporučení zástupce ŠPZ konzultuje se školou**. Obvykle ve školách zajišťují tyto služby výchovní poradci nebo ředitel školy pověří jiného pedagoga, který bude o nastavování podpůrných opatření se ŠPZ komunikovat
- b) **informace dalšího ŠPZ**, pokud bude charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka takový, že bude třeba komunikovat s více zařízeními.

Jedná se především o žáky s kombinovaným postižením, kdy žák má obtíže, které pramení například z poruchy učení a současně je slabozraký a je třeba mu poskytovat i speciálně pedagogickou péči. V takovém případě se musí domluvit dvě ŠPZ na formulaci jednoho Doporučení ke vzdělávání žáka, aby podpůrná opatření nebyla poskytována duplicitně

Rodič nebo zletilý žák přes opakovaná upozornění a vysvětlení důsledků nenavštívil ŠPZ za účelem nastavení podpůrných opatření ve vzdělávání žáka a způsobil tak žákovi obtíže při vzdělávání, protože škola sama dostatečná podpůrná opatření vytvořit nemůže.

V této situaci se může škola obrátit na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádat o součinnost. Tato varianta je považována za mezní, tedy je třeba ji volit až v případě, kdy nelze jinými cestami dosáhnout naplnění zájmu žáka (podrobněji viz materiál tzv. informačním balíčkem Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním).

Podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.

Podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné.

Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který nemůže vnímat řeč sluchem, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému neslyšících a hluchoslepých osob, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta. Žákům a studentům vzdělávaným v českém znakovém jazyce se souběžně poskytuje vzdělávání také v psaném českém jazyce, přičemž znalost českého jazyka si tito žáci a studenti osvojují metodami používanými při výuce českého jazyka jako cizího jazyka. Využívá-li škola nebo školské zařízení tlumočnicka českého znakového jazyka, zajistí, aby jeho činnost vykonávala osoba, která prokáže vzdělání, nebo praxi a vzdělání, jimiž získala znalost českého znakového jazyka na úrovni rodilého mluvčího a tlumočnické dovednosti na úrovni umožňující plnohodnotné vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta.

Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který při komunikaci využívá prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta.

Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta.

Přehled základních kroků při získávání podpůrného opatření

Opatření 1. stupně

SŠ vzdělává žáka s využitím podpůrných opatření 1. stupně (individuálně, či zpracuje PLPP)

- pravidelná podpora školním poradenským pracovištěm a pedagogy
- podpora je úspěšná a není tak třeba vyšetření v ŠPZ

Opatření 2. – 5. stupně

SŠ doporučí návštěvu ŠPZ, případně se k ní rodič sám rozhodne

- nejpozději do 3 měsíců od objednání je vystaveno doporučení ke vzdělávání žáka

SŠ doporučí návštěvu ŠPZ, ale rodič nebo zletilý žák nenavštíví ŠPZ za účelem nastavení PO

→škola se obrátí na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádá o součinnost (mezní varianta).

Pomoc ŠPZ (PPP/SPC)

- Posoudí vzdělávací potřeby žáka, vyhodnotí závěry vyšetření.
- Doporučí podpůrná opatření ve vzdělávání žáka (2.-5. stupeň podpory).

Vyhodnocování účelnosti podpory

- ŠPZ pravidelně po jednom roce u žáků s LMP vyhodnocuje účinnost opatření, kontroluje IVP a poskytování všech podpůrných opatření; kontrola IVP a jeho naplňování probíhá 1x ročně.
- V ostatních případech pak ŠPZ provádí kontrolu doporučení zpravidla do dvou let.
- Účinná podpora → integrace žáka.
- Neúspěšná podpora → revize rozhodnutí → nové doporučení.

1.4 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

- Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.
- Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení.
- Pro mimořádně nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.

1.4.1 Individuální vzdělávací plán pro nadané žáky

- Vzdělávání mimořádně nadaných žáků se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů psychologického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka.
- Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.
- Individuální vzdělávací plán obsahuje:
  - závěry psychologických vyšetření, která blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,
  - údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,

- vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
  - seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,
  - určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
  - personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka,
  - určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením,
  - předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu⁹).
- Individuální vzdělávací plán je vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.
  - Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.
  - Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.
  - Určený pedagogický pracovník školy sleduje průběh vzdělávání mimořádně nadaného žáka a poskytuje společně se školským poradenským zařízením podporu žákovi i jeho zákonným zástupcům.

1.4.2 Přerazení do vyššího ročníku

- Ředitel školy může přeradit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušky před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.
- Komise je nejméně tříčlenná a tvoří ji vždy:
  - předseda, kterým je zpravidla ředitel školy nebo jím pověřený učitel,
  - zkoušející učitel, jímž je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti, v prvním až pátém ročníku základního vzdělávání vyučující daného ročníku,
  - přísedící, kterým je učitel vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti.
- Termín konání zkoušky stanoví ředitel školy v dohodě se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví ředitel školy náhradní termín zkoušky.
- (4) Žák může v 1 dni skládat jen 1 zkoušku.
- Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky s ohledem na věk žáka. Zkouška ověřuje vědomosti a dovednosti umožňující žákovi plynulý přechod do vyššího ročníku a je zaměřena na jednotlivý předmět nebo vzdělávací oblast.

- Výsledek zkoušky určí komise hlasováním. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas předsedy.
- zkoušce se pořizuje protokol, který je součástí dokumentace žáka.
- Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zákonnému zástupci žáka nebo zletilému žákovi.
- Za neabsolvovaný ročník nebude žákovi vydáno vysvědčení. V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

2 Předcházení školní neúspěšnosti

Příčiny školní neúspěšnosti:

Příčinou školní neúspěšnosti mohou být individuální rozdíly v osobnosti žáků, v jejich motivaci a výkonnosti, ale také rozdíly ve způsobech rodinné výchovy.

Neprospěch mívá obvykle mnoho příčin, které je třeba včas rozpoznat a podchytit.

Školní úspěšnost i neúspěšnost je ovlivňována jednak osobností žáka – např. nízkou odolností vůči zátěži, poruchami učení a chování, zdravotními komplikacemi žáka, ale také nemotivujícím rodinným zázemím. Žáci jsou často ohroženi sociálně nežádoucími jevy, mají problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole.

Jak řešit školní neúspěšnost:

Je třeba přistoupit ke kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice žáka, aby byly odhaleny konkrétní příčiny jeho selhávání ve škole. Je důležité, aby byla nastavena taková podpůrná opatření, která povedou k zastavení poklesu jejich výkonu a která povedou k návratu žáka mezi "školsky úspěšné žáky".

Na základě diagnostiky a potřeb žáka zvolíme individuální vhodná opatření:

- Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a **vytvoření individuálního vzdělávacího plánu**.
- Žáci, kteří jsou sociálně znevýhodnění: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy a začleňování těchto dětí do majoritního kolektivu.
- Žáci s vysokou absencí jsou velmi často ohroženi školní neúspěšností. Těmto žákům nabízíme podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a stanovení termínů dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví harmonogram a různé způsoby podpory žáka.

Významným faktorem při řešení školní úspěšnosti žáka s vysokou absencí je spolupráce s rodiči:

- Rodiče jsou průběžně informováni o prospěchu dítěte prostřednictvím serveru Bakaláři, do
- kterého učitelé vkládají známky.
- Na konci 1. a 3. čtvrtletí jsou organizovány třídní schůzky, na kterých jsou rodiče informováni o dění ve škole a mohou konzultovat s jednotlivými vyučujícími prospěch svého dítěte.

- Pokud žák výrazně neprospívá a rodič se na schůzku nedostaví, je vyzván ke konzultační schůzce, které se účastní třídní učitel, učitelé daných předmětů, výchovný poradce, ředitel školy. Při této schůzce se zvolí vhodné postupy a opatření, popřípadě je rodičům doporučena diagnostika dítěte v PPP, pokud tomu tak již není.
- Na schůzce se domluví termín dalšího setkání, při kterém dojde k vyhodnocení dosavadní práce. Za koordinaci odpovídá třídní učitel.
- Pokud se situace nelepší i přesto, že se žák snaží, je nabídnut žákovi plán pedagogické podpory.
- Plán pedagogické podpory vyhodnocujeme nejpozději 3 měsíce po jeho stanovení. V případě, že je účelný a žákův prospěch se zlepšil, je třeba v dodržování postupů stanovených v PLPP pokračovat. Pokud se postupy stanovené v PLPP jeví jako neúčelné, je možné navrhnout diagnostiku žáka v PPP nebo jiném školském poradenském pracovišti.
- **Možnosti pomoci žákovi, který je ve škole neúspěšný jsou široké. Nutné je si uvědomit, že hlavní podíl na zlepšení situace nese sám žák.**

V rámci **PLPP** se mohou stanovit tyto možnosti pomoci: individuální konzultace s učiteli, individuální práce se žákem v rámci hodiny, pomoc při doplňování učiva, poskytnutí rozšiřujících materiálů, zápisů z hodiny, podpora při výkladu nového učiva – zpětná vazba, zda žák chápe probíranou látku. Do těchto postupů řadíme i formy doučování, zadávání domácích úloh rozšiřujících kompetence v daném předmětu.

Nedílnou součástí PLPP je spolupráce s rodiči.

Pokud je absence žáka tak vysoká, že nemůže být na konci pololetí hodnocen, bude z předmětů, kde nemá klasifikační podklady neklasifikován. Pokud je žák neklasifikován, bude hodnocen v náhradním termínu – náhradní termín hodnocení stanoví ředitel školy. Pokud se žák z důvodu nemoci nemůže k přezkoušení dostavit, musí se předem omluvit a svou absenci doložit potvrzením od lékaře. Hodnocení v náhradním termínu musí proběhnout za první pololetí do 30. června daného roku a za 2. pololetí do 31. srpna daného roku

2.1 Individuální výchovný program

Individuální výchovný program (dále jen IVÝP) je forma spolupráce mezi školou, žákem, zákonným zástupcem, případně další zúčastněnou stranou, při řešení rizikového chování žáka. Cílem IVÝP je odstranit rizikové chování žáka a předejít tak důsledkům z tohoto chování vycházejícím.

Čím IVÝP je:

- IVýP je nástrojem spolupráce a komunikace.
- Cílem IVýP je pojmenování problému, označení slabých míst a vyhledání vhodné podpory.
- IVýP vybízí všechny zúčastněné strany k přijetí určitého dílu zodpovědnosti na vzniku/pokračování rizikového chování žáka a na závazku při jeho řešení.
- Spolupráce formou IVýP je pro všechny zúčastněné dobrovolná.
- Odmítnutí či odstoupení od spolupráce formou IVýP však škole nezabraňuje využití těch opatření, která odpovídají závažnosti rizikového chování žáka.
- Spolupráce prostřednictvím IVýP a její dokumentace je pro školu uceleným přehledem o využití různých možností podpory žáka/zákonných zástupců a usnadňuje tak indikaci rodiny pro její případné předání k represivnímu řešení rizikového chování (postoupení případu další straně).
- IVýP škole poskytuje nástroj strukturovaného jednotného postupu řešení rizikového chování.

Školská poradenská pracoviště, se kterými škola spolupracuje, jsou:

- Pedagogicko-psychologické poradny
- Speciálně pedagogická centra

3 PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY PRO ŠKOLNÍ ROK 2023-2024

Doporučujeme informovat se o problematice nikotinových sáčků: <https://at-konference.cz/wp-content/uploads/2021/09/kulhanek-a.-baptistova-a.-nikotinove-sacky-aneb-evoluce-v-uzivani-tabaku-a-nikotinu-pokracuje.pdf>

Při tvorbě PPŠ jsme vycházeli těchto dokumentů:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Aktualizace přílohy č. 13 z 1. 2. 2022 k Metodickému doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

3.1 Charakteristika školy

1. Charakteristika školy

Střední zdravotnická škola Náchod – Evangelická akademie byla založena v roce 1991 pro humanitně zaměřené žáky. Zřizovatelem je Českobratrská církev evangelická. Škola přijímá uchazeče bez rozdílu vyznání. Škola je zaměřena na vzdělávání odborníků v oblasti sociální práce. Vzdělávání je ukončeno maturitní zkouškou. Absolventi jsou připraveni odborně pomáhat sociálně potřebným lidem v různých sociálních zařízeních a institucích. Od školního roku 2016-17 se škola stává i školou se zdravotnickým zaměřením a otevíráme tříletý obor ošetrovatel ukončený výučním listem.

Škola se nachází v okresním městě a navštěvují ji žáci nejen z Náchoda a blízkého okolí, ale i žáci z okresů Jičín, Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad orlicí. Žáci, pro které by bylo denní dojíždění příliš náročné, jsou ubytováni v domově mládeže, který však náleží jiné škole a ubytování žáků SZŠ-EA je smluvně zajištěno stejně jako stravování ve školní jídelně, která rovněž nenáleží SZŠ-EA.

Žáci navštěvující naši školu pocházejí z rodin s různým zázemím. Můžeme v posledních letech zaznamenat nárůst počtu žáků, jejichž rodinné zázemí je nějakým způsobem narušené (to je pravděpodobně dáno i charakterem a zaměřením školy).

Škola se stejně jako jiné školy potýká s některými formami rizikového chování. Mezi ty formy rizikového chování, které se řeší nejčastěji, patří kouření, záškoláctví, krádeže.

Jelikož škola připravuje žáky na dráhu **sociálních pracovníků a pracovníků ve zdravotnictví**, je součástí mnoha předmětů právě **výchova k prosociálnímu chování s důrazem na prevenci rizikových forem chování**. Žáci totiž během studia absolvují praxe v mnoha sociálních, zdravotnických i školských zařízeních. Na praxi může nastoupit samozřejmě žák, který má povědomí o vhodném sociálním chování, který má vyhraněný postoj k rizikovým formám chování, žák, který je empatickou osobností.

Jelikož škola každoročně obdrží velké množství kladných hodnocení praktikantů, věříme, že si žáci odnášejí povědomí o prosociálním chování právě i díky působení pedagogů školy.

V září 2023 se počet žáků blíží 290

2. Analýza prevence ve školním roce 2022-2023

Žáci prvních ročníků se účastnili adaptačního pobytu v Bělči v Orlických horách. Poznali se v prostředí mimo školní lavice, do kterých usedali s menšími obavami ze spolužáků i učitelů, jelikož se zábavnou formou seznámili mezi sebou a zároveň s některými pedagogy a také s nároky, které na ně škola bude klást.

Celý podzim jsme byli pod vlivem karantén, do kterých upadaly třídy a pedagogický sbor. V důsledku velkého počtu tříd, které byly vlivem Covidu v karanténě bylo často vyučování v distančním režimu.

Distanční výuka kladla vysoké nároky na žáky, ale i na pedagogy. Velkou oporou všem byla ICT koordinátorka Mgr. Lucie Nosková, která všechny žáky i zaměstnance školy proškolila v používání platformy Google Classroom a po celou dobu distanční výuky byla nápomocna v řešení ICT problémů.

Ve spolupráci s výchovným poradcem probíhalo v průběhu celého školního roku řešení drobných přestupků školního řádu (kouření v budově školy, používání elektronických cigaret a

žvýkačích nikotinových polštářků, pozdní příchody do hodin a na praktické vyučování). Ale i vážnějších přestupků jako jsou krádeže, vandalismus, kyberšikana a pornografie. Kdy tyto přestupky byly řešeny ve spolupráci s metodikem prevence a následně i s Policií ČR. Ze všech přestupků byly vyvozeny následky dle školního řádu.

Výchovný poradce se také věnoval i osobním konzultacím se studenty, kteří potřebovali zejména psychickou podporu a porozumění.

Na počátku roku 2023 jsme vyjeli na lyžařský kurz. Krásu zimních radovánek si užili žáci všech tříd druhého ročníku. Chata ve Strážném byla opravdu plná a všichni jsme si vážili toho, že zase můžeme svobodně lyžovat a večer si zazpívat.

Ve školním roce 2022-23 se naši žáci opět mohli účastnit akcí v zařízeních, která potřebovala jejich pomoc.

Zde přehled aktivit za uplynulý školní rok:

Datum	Název, stručný popis a cíl aktivity	Třída/-y podílející se na aktivitě	Zodpovědný pedagog
1.9. 2022	Slavnostní zahájení školního roku	všechny	vybraní učitelé
5. -7. 9. 2022	Seznamovací pobyt – Běleč nad Orlicí	1.ročník	Mgr. R. Žárský Mgr. M. Veverková Mgr. H. Červíčková Mgr. L. Nosková Mgr. K. Hanušová
6. 9. 2022	Výstava Lidé odvedle - Pardubice	3.O	Ing. R. Stryhalová Mgr. T. Holzäpfelová
6.9. 2022	Exkurze do Senior centra Malá Čermná	4.Z	P. Čtvrtečka, Dis. Bc. M. Mlčouchová Mgr. P. Divišková
12.-24.9.2022	Souvislá učební praxe	4.S	Mgr. P. Hanušová
....9. 2022	Exkurze Stacionář Cesta Náchod	3.O	J. Volfová
9.9. 2022	Exkurze Betánie	2.O	A. Jará
21.9.2022	Pomoc při organizaci Dne proti rakovině – ONN – Kroky pomáhají	2.S	Mgr. R. Dušková, MBA
21.9.2022	Účast na charitativním pochodu Kroky pomáhají	vybrané třídy	vybraní učitelé
30.9.-1.10. 2022	Prezentace středních škol a zaměstnavatelů- Rychnov n.Kněžnou	vybraní žáci školy	Mgr. R. Dušková, MBA Mgr. V. Tymelová
5. 10. 2022	Exkurze DD Dolní zámek Teplice n. M. – v rámci DOD	2.Z	Mgr. R. Dušková, MBA Mgr. K. Hanušová
5.10.2022	Exkurze Betánie Náchod – v rámci DOD	3.S	Ing. R. Stryhalová
6.10.2022	Exkurze DD Dolní zámek Teplice n. M. – v rámci DOD	4.S	Mgr. V. Tymelová
7.10. 2022	Přednáška – trestní odpovědnost, por. Mgr. M. Mervart PČR Náchod	2.Z	Mgr. P. Divišková
7. – 8. 10. 2022	Prezentace středních škol a zaměstnavatelů- Trutnov	vybraní žáci školy	B. Kubíčková Mgr. R. Žárský
10.10.2022	Školní kolo PišQworky	Vybraní žáci školy	Ing. R. Stryhalová

11.10.2022	Divadelní představení Trnová koruna – Beránek Náchod	2.ročník	Mgr. D. Hanušová Mgr. J. Friedová
17.10.2022	Exkurze do SVK HK	1.S, 1.Z	Mgr. T. Štěpánová Mgr. D. Hanušová
17.-23.10.2022	Zájezd do Anglie	vybraní žáci	Mgr. M. Sotona Ing. J. Doležalová Mgr. M. Veverková
21.-22.10. 2022	Prezentace středních škol a zaměstnavatelů - Náchod	vybraní žáci školy	Ing. R. Stryhalová Mgr. D. Hanušová
25. 10.22	Náchodské mezioborové dny – Edumed – odborné přednášky	4.Z, 3.Z	Mgr. K. Hanušová, Mgr. R. Dušková
07.11.2022	Kurz první pomoci pro ZŠ Jaroměř	Vybraní žáci 2.Z a 3.Z	Mgr. K. Hanušová
11.-12.11.2022	Prezentace středních škol a zaměstnavatelů – Hradec Králové	Vybraní žáci	Mgr. M. Sotona, Mgr. H. Červíčková
14.11.2022	Okresní kolo PišQworky	Vybraní žáci	Ing. R. Stryhalová
16.11.2022	Kurz první pomoci pro ZŠ Komenského Náchod	Vybraní žáci 2.Z a 3.Z	Mgr. K. Hanušová
22.11.2022	Divadelní představení Like Shakespeare – MDJČ Náchod	1.ročník	Mgr. D. Hanušová
28.11.2022	Kurz první pomoci pro ZŠ Komenského Náchod	Vybraní žáci 2.Z a 3.Z	Mgr. K. Hanušová
29.11.2022	Odborná exkurze ON Náchod	2.Z	Bc. P. Divišková
30.11. 2022	Den otevřených dveří	Vybraní žáci	učitelé všichni
30.11.2022	Soutěž Best in English	Vybraní žáci	Mgr. M. Veverková
02.12.2022	Kurz první pomoci na ZŠ Komenského Náchod	3.Z	Mgr. Kateřina Hanušová
02.12.2022	Mikulášská besídka DD Malá Čermná	Vybraní žáci 3.O	Mgr. M. Lázňovská
5. a 6. 12.2022	Mikulášské besídky vybrané MŠ Náchod a Nové Město n.M.	Vybraní žáci 3.S	Mgr. M. Lázňovská
22.12.2022	Vánoční bohoslužby	Všichni žáci	Všichni učitelé
05.01.2023	Přednáška – trestní odpovědnost, por. Mgr. M. Mervart PČR Náchod	1.Z, S, O	Vybraní učitelé

09.01.2023	Přednáška – trestní odpovědnost, por. Mgr. M. Mervart PČR Náchod	2.O, S	Vybraní učitelé
11. 01. 2023	Exkurze – Neviditelná výstava	3.S, 4.S	Mgr. M. Lážňovská Mgr. P. Hanušová
13. 01. 2023	Maturitní ples	4.S, Z, 3.O	Vybraní učitelé
23.-27. 01. 2023	Lyžařský kurz	2.S, Z, O	Vybraní učitelé
30.01.2023	Program na IPS ÚP Náchod	4.S	Mgr. R. Dušková
10.02.2023	Program na IPS ÚP Náchod	4.Z	Mgr. M. Sotona
14.02.2023	Exkurze – Anatomický ústav LF	2.Z	Bc. P. Divišková Mgr. Š. Štěpánková
07.03.2023	Návštěva Senátu Parlamentu ČR	Vybraní žáci	Vybraní učitelé
08.03.2023	Živá knihovna povolání- Svaz průmyslu ČR	Vybraní žáci	Vybraní učitelé
04.04.2023	Maturitní písemná práce ANJ	4.S,4.Z	Vybraní učitelé
05.04. 2023	Velikonoční bohoslužby	Všichni žáci	Všichni učitelé
11.04.2023	Maturitní písemná práce ČEJ	4.S, 4.Z	Vybraní učitelé
13.04.2023	Exkurze ONN	2.Z, 1.Z	Mgr. Dušková, Bc. Divišková, L. Kolesnáčová
24. – 27.04. 2023	Praktické maturitní zkoušky	4.S, 4.Z	Vybraní učitelé
27.04. 2023	Exkurze ONN	1.O	Mgr. H. Červíčková, L. Kolesnáčová
27.04.2023	Divadelní představení v ANJ v náchodském Beránku	2.Z, 2.S	Ing. J. Doležalová, Ing. M. Matyska
27.04.2023	Divadelní představení v hronovském divadle – A. Jirásek Lucerna; exkurze po stopách A. Jiráska	1.S, 1.Z, 3.O	Mgr. D. Hanušová, Ing. R. Stryhalová Mgr. M. Cvejnová
28. 04. 2023	Poslední zvonění	4.S, 4.Z	
02. – 03. 05 2023	Didaktické testy MZ, společná část	4.S, 4.Z	Vybraní učitelé

02. – 03. 05 2023	Zkušební didaktické testy	3.S, 3.Z	Vybraní učitelé
09.05. 2023	Odborné přednášky – kompresivní terapie a bandáže dolních končetin	2.Z, 1.Z, 2.O	Vybraní učitelé
10. 05. 2023	Květinový den – charitativní sbírka Ligy proti rakovině	2.S	Mgr. T. Štěpánová, Mgr. M. Lázňovská
10. 05. 2023	Kurz První pomoc zážitkem – ZŠ Pulická Dobruška	2.Z - část	Mgr. R. Dušková, Bc. P. Divišková
16. – 18. 05. 2023	Ústní maturitní zkouška	4.Z, 4.S	Vybraní učitelé
16. 05. 2023	Dopravní soutěž mladých cyklistů – BESIP a město Náchod – Dopravní hřiště Náchod. Pomoc při organizaci	1.O	Mgr. H. Červíčková
17. 05. 2023	Exkurze Hospic Anežky České v Červeném Kostelci	2.S	Mgr. J. Friedová B. Kubíčková
23.05.2023	Slavnostní předávání maturitních vysvědčení v obřadní síni náchodské radnice	4.S,Z	Mgr. Bc. David Hanuš, MBA
30.05.2023	Den zdraví, Kroky pomáhají Akce s ONN	1.Z	Mgr.R. Dušková, MBA
30.05.2023	Kroky pomáhají	Vybrané třídy	Mgr. M. Sotona, Mgr. M. Veverková Ing. M. Matyska
01.06.2023	Dětský den v ONN	1.S	Mgr. R. Dušková, MBA Mgr. A. Jakoubková Mgr. T. Štěpánová
01.06.2023	Závěrečná písemná práce	3.O	Mgr. P. Hanušová
05.-06.2023	Praktické závěrečné zkoušky	3.O	Vybraní učitelé
12.-16.06. 2023	Cyklistický kurz	3.S,Z, 1.O	Vybraní učitelé
13.06.2023	Ústní závěrečné zkoušky	3.O	Vybraní učitelé
16.06.2023	Slavnostní předávání výučních listů v obřadní síni náchodské radnice	3.O	Mgr. Bc. David Hanuš, MBA

22.06.2023	Beseda s vrchní sestrou AHC a DD Přepychy o budoucím zaměstnání	3.Z, 3.S	Vybraní učitelé
23.06.2023	Den pro rodinu – Město Náchod	3.S	Vybraní učitelé
26.-27.06.2023	Školní výlety		
28.06.2023	Zájezd Osvětim	Vybraní žáci	Mgr. Dana Hanušová
28.06.2023	Zážitkové dopoledne, opékání na školní zahradě	Vybraní žáci	Vybraní učitelé
30.06.2023	Závěrečná bohoslužba	Všichni žáci	Všichni učitelé

Při vyučovacích hodinách ŠMP a další vyučující pracovali s filmy s preventivním zaměřením (www.videoskolam.cz). Součástí práce s filmem je i rozbor problematiky a práce s autodidaktem, který je součástí filmového projektu. Napříč všemi ročníky jsme pracovali s filmy:

- *Jakub – problematika domácího násilí*
- *Na hraně – problematika manipulace a trestné činnosti mladistvých*
- *Sami – problematika poruch příjmu potravy*
- *Mezi nimi – prevence AIDS/HIV*
- *Mezi stěnami – problematika šikany*

VÝCHOVNÁ KOMISE – výchovná komise tvořená třídním učitelem, školním metodikem prevence, výchovným poradcem, učitelem či ředitelem školy řeší přestupky vůči školnímu řádu, problémy žáků s učením, chováním. Komise zasedá vždy v nutných případech. K jednání bývají zváni i rodiče žáků.

3.2 Cíle prevence

Krátkodobé cíle:

- nastínění výhod života bez závislosti
- poučení o zdravém životním stylu

- prevence nádorových onemocnění
- v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů seznámit žáky s formami rizikového chování, s umění rozpoznat je a vyvarovat se jim
- předcházení špatného formování kolektivu prvních ročníků absolvováním adaptačního pobytu prvních ročníků
- seznámení žáků s problematikou závislosti na omamných látkách a s problematikou nemoci AIDS prostřednictvím přednášek a besed
- seznámení žáků s problematikou těhotenství nezletilých, snaha o vedení žáků k zodpovědnosti
- učit žáky tolerovat různorodost kultur
- učit žáky tolerovat spoluobčany s postiženým a učit je umět jim hodnotně pomoci
- vést žáky ke snášenlivosti a schopnosti nebát se nových cizích vlivů

Dlouhodobé cíle:

- snížit počet případů záškoláctví
- snížit počet kuřáků ve škole
- vytvářet podmínky pro rozvoj sociálně zdravých a silných osobností
- podílet se na rozvoji komunikačních dovedností vedoucích k rozvoji sebevědomých a sociálně zralých osobností
- podílet se na formování postojů vedoucích k rozvoji osobností budoucích sociálních pracovníků, které škola vzdělává
-

3.3 Tematické bloky ve výuce

V rámci prevence rizikových forem chování a v rámci snahy naplnit dlouhodobé i krátkodobé cíle prevence využívá škola i prostor v jednotlivých vyučovacích předmětech.

3.3.1 PREVENCE DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ, ALKOHOLISMU A KOUŘENÍ

Cíle:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- předcházet závislosti na návykových látkách
- oddálit první kontakt s návykovou látkou
- aktivizovat žáky k pravidelných sportovním a zájmovým aktivitám
- informovat učitele o 1. pomoci intoxikovanému žákovi

Zavoláme záchranou službu a do jejího příjezdu postupujeme takto:

a) při poruše vědomí se snažíme zabránit jejímu prohlubování – na postiženého mluvíme

b) při ztrátě vědomí a zachování životních funkcí uložíme postiženého do stabilizované polohy

c) pokud je intoxikovaný jedinec v bdělém stavu:

- uložíme ho na záda s mírně nadzvednutým trupem a pokud má nízký tlak, tak mírně nadzdvihneme i dolní končetiny

- zajistíme mu dostatek tekutin

- nenecháme ho prochladnout

- neustále s ním komunikujeme a udržujeme ho v bdělém stavu – mluvíme klidným, tichým hlasem, zřetelně

- postiženého vracíme stále do reality, uklidňujeme ho

- bráníme mu v sebepoškození, pokud má tu tendenci

- snažíme se ho neomezovat, pokud je klidný

- pokud jeví známky agrese vůči sobě či ostatním, je možné fyzické omezení (např. přivázání k lůžku)

d) pokud u intoxikovaného jedince dojde ke ztrátě životních funkcí, zahájíme resuscitaci

Prevence zaměřená na **zneužívání návykových látek** je začleněna do výuky v těchto předmětech: **zdravotní nauky, péče o zdraví, osobnostní výchova, literárně-dramatická**

výchova, psychologie. V rámci zdravotních nauk jsou žáci informováni o zdravotních dopadech zneužívání omamných látek a o fyziologické podstatě vzniku závislosti. V rámci osobnostní výchovy a literárně-dramatické výchovy se žáci prostřednictvím různých technik učí komunikačním dovednostem, které jim pomohou odmítnout nabízenou látku, učí se zaujímat negativním postoj k těmto látkám. V hodinách psychologie se žákům dostávají informace o destruktivních vlivech závislosti na osobnost jedince.

3.3.2 ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL – PREVENCE VZNIKU PORUCH PŘÍJMU POTRAVY

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žáky s různými styly života (sportovec, modelky, vegetariánství, život v komunitách)
- předcházet negativnímu vlivu médií
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí

Další vážnou problematikou současných mladých lidí je **mentální anorexie a bulimie** – i o těchto jevech se žáci dozvídají v hodinách **zdravotních nauk, somatologie, osobnostní výchovy a psychologie, péče o zdraví**. Stejně tak jsou žáci seznamováni s agresí reklam a snažíme se je učit být odolný vůči tlaku módního světa. V rámci předmětu **zdravotní nauky** jsou žáci seznamováni se stavbou a funkcemi lidského těla. V tomto předmětu jsou žáci také informováni o problematice těhotenství nezletilých a jsou vedeni k zodpovědnému chování.

3.3.3 PREVENCE ŠIKANY – POSILOVÁNÍ A ROZVOJ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ A PREVENCE PROJEVŮ XENOFobie, RASISMUS, ANTISEMITISMU

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím, formám

- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy
- podporovat v žácích jejich zvědavost
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a na skrytých místech školy
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany
- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích apod.

V předmětech **psychologie, osobnostní výchova a literárně-dramatická výchova** se nachází prostor, ve kterém jsou žáci teoreticky seznámeni s **problematikou šikany** (psychologie) a prostřednictvím různých technik se učí, jak se bránit proti vzniku tohoto jevu vůči jejich osobě, či jiným osobám, učí se také, jak se v případě zjištění výskytu šikany zachovat, komu oznámit, že se něco takové děje (**osobnostní výchova a literárně-dramatická výchova**).

Otázky týkající se projevů **xenofobie, rasismu a intolerance** jsou probírány v rámci předmětu **sociální práce**, při kterém se žáci blíže seznamují problematikou menšin žijících na našem území. Poznáním dané problematiky se snižuje riziko nesnášenlivosti. S mnohými zástupci těchto menšinových skupin obyvatel se naši žáci setkají při svých praxích. Pro toto téma jsou přínosné i některé tematické bloky v předmětu **dějepis a občanská nauka**. Tato problematika je řešena v duchu pravidel stanovených Metodickým pokynem MŠMTČR k výchově proti jevům rasismu, xenofobie a intolerance Č.j: 14 423/99-22

Dokumentem školy je i Krizový plán řešení šikany ve škole.

Další dovednosti a informace získávají žáci v předmětech základy práva a základy ekonomie. V rámci těchto předmětů se učí nejen o ekonomické a právní struktuře naší země, ale dostávají se jim i informace o ekonomické a právní struktuře rodiny, o fungování jedince v lidské společnosti. Jsou seznámeni s obsahem Listiny práv a svobod.

O tom, co je **etické chování**, co je etika se žáci dozvídají v předmětu **občanská nauka a křesťanství a křesťanská etika**. V rámci předmětu křesťanství a křesťanská etika jsou seznamováni s vývojem náboženství, s různými typy náboženství. Získané informace jim pomáhají vytvářet si nadhled a stávat se **odolnými vůči vtažení do jistých náboženských seskupení**.

V předmětech **dějepis, občanská nauka a literatura** jsou žáci seznamováni s možnými dopady **závislosti na politické demagogii**, mohou sami posoudit, kam až může vést závislost na určitém politickém seskupení. Díky informacím, které získávají, si mohou sami utvořit správný postoj a náhled na věc závislosti na politických či extremistických skupinách.

Péče o nemocné a postižené je předmět, ve kterém žáci získávají praktické dovednosti v péči o postižené a nemocné klienty. Zároveň se seznamují s **pravidly chování sociálního pracovníka. Je jim vštěpován morální kodex sociálního pracovníka.** Povědomí o vlastnostech ideálního sociálního pracovníka získávají žáci i v předmětech **osobnostní výchova, literatura, literárně-dramatická výchova** a dalších. Vzorem jim jsou především vedoucí pracovníci na praxích a v každodenním styku se jim snaží být vždy vzorem člověka s morálním kreditem i jejich pedagogové.

3.3.4 PREVENCE RIZIKOVÉHO SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ A ZÁVAŽNÝCH VIROVÝCH ONEMOCNĚNÍ, PREVENCE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ A TÝRÁNÍ – SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

Cíle:

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování – promiskuitě ...
- posilovat a upevňovat všeobecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska
- posilovat porozumění vlastnímu tělu
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti pohlaví, homosexualita, úchylnky
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům

V předmětu **zdravotní nauky a somatologie** se žáci seznámí se základní funkcí pohlavních orgánů, dále s tématem oplodnění a těhotenství, včetně porodu.

O problematice rizikového sexuálního chování se dozvídají v předmětu **péče o zdraví a psychologie**. Dále se ve škole vyučuje předmět **osobnostní výchova**, který žáky seznamuje mimo jiné s tradičními hodnotami.

3.3.5 PREVENCE KRIMINALITY A DELIKVENCE

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů
- předkládat a vysvětlovat modelové situace a zasazovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty
- zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti – dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální oporou

S právní problematiku jsou žáci seznamováni v předmětu **základy práva**. Dále jsou vždy v prvním ročníku poučeni o trestně právní odpovědnosti pracovníkem Policie ČR.

3.3.6 PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- řešit neomluvené hodiny v souladu se školním řádem
- dbát na řádné a včasné omlouvání absence

Žáci, kteří mají významnou absenci, která není z důvodu souvislé nemoci, jsou povinni dokládat svou absenci pouze omluvenkami od lékaře. Plánovanou absenci z jiných, než zdravotních důvodů, jsou povinni předem projednat s třídním učitelem či ředitelem školy.

3.4 Projekty podporující prevenci rizikových forem chování

Jedná se o soubor aktivit, které podporují nespécifickou primární prevenci rizikových forem chování žáků.

- **Seznamovací (adaptační) pobyt**

Žáci prvních ročníků se budou účastnit seznamovacího (adaptačního) pobytu v Bělči nad Orlicí. Termín 5. – 7. září 2022. Tento pobyt má žáky zbavit obav z nové školy a z nových spolužáků. Program pobytu je sestaven v duchu aktivit, které mají žákům a pedagogům pomoci seznámit se, setřást ze sebe obavy. K dosažení cíle jsou používány techniky her pro rozvoj osobnosti, sociálních her typu „ledolamek“, dále jsou to hry, které se podílejí na budování pozic v týmu. Žáci pak usedají do lavic s menším strachem ze spolužáků i pedagogů, jelikož je poznali v neformálním prostředí. Efekt adaptačního pobytu bývá značný.

- **Účast na charitativních sbírkách**

Žáci se v mnoha vyučovacích předmětech učí o tom, co je to charita, budují si k ní svůj postoj. Při sbírkách, kterých se účastní, mohou využít své komunikační schopnosti, když vysvětlují osloveným lidem účel sbírky a její význam pro potřebné skupiny lidí. Žáci se setkají s různými reakcemi lidí, jsou překvapeni negativními reakcemi, snaží se komunikovat na úrovni sociálního pracovníka.

Plánované sbírky: sbírka Ligy proti rakovině – Květinový den, sbírka Fond Sidus

- **Účast žáků na sportovních aktivitách pořádaných pro klienty MSSS Oáza Nové Město nad Metují.**

- **Účast žáků na besídkách v sociálních a školských zařízeních**

Skupinky žáků se účastní v době školního vyučování, ale i ve svém volném čase (to převážně) různých programů v sociálních a školských zařízeních. Žáci jsou zváni na mikulášské besídky – program a masky si připravují sami.

Velmi často dobrovolníci z řad žáků pomáhají při organizaci sportovních, kulturních a zábavních akcí, které pořádají sociální zařízení v Náchodě a okolí. Naši žáci jsou těmito zařízeními velmi žádáni a jsou vždy velmi chváleni za velmi užitečnou a vynikající pomoc.

- **Sportovní den**

Škola každoročně pořádá dva sportovní dny. Jedná se o aktivitu, která má podpořit chuť žáků věnovat se sportu, mít radost z pohybu. Tato aktivita je součástí metod dosahujících cíle pěstovat u studentů návyky zdravého životního stylu.

- **Lyžařský výcvik a turisticko-cyklistický kurz**

Lyžařský výcvik je určen žákům 2. ročníků maturitního studia i učňovského oboru. Délka jeho trvání je většinou pět dní. Žáci pobývají v horském prostředí. Pobyt má význam nejen pro rozvoj sportovních dovedností, ale i pro utužování kolektivu tříd.

Turisticko-cyklistický kurz je určen žákům 3. ročníků maturitního studia a žákům 1. ročníku učňovského oboru. I tato akce trvá pět dní a je stejného charakteru jako lyžařský výcvik.

- **Doprovodný kulturní a dramatický program školních bohoslužeb**

Žáci pod vedením pedagogů připravují kulturní a dramatický program, který je součástí školních bohoslužeb (jsou pořádány 4x do roka).

- **Fair-Trade**

Naše škola je školou, která podporuje Fair-trade. Fair-tradové aktivity se ve škole odehrávají pod vedením paní učitelky Mgr. Marie Veverkové. Žáci jsou seznamováni se zeměmi třetího světa, s možností pomoci lidem v těchto zemí prostřednictvím koupě fairtradového zboží. Jednou za měsíc či dva se ve škole konají fairtradové přestávky a fairtradový stánek je nedílnou součástí všech školních akcí (den otevřených dveří, projektový den...)

4 KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Škola má přesně stanovené postupy, jak postupovat při řešení případů rizikových forem chování.

4.1 Postup při řešení šikany

Tento postup je podrobně popsán v samostatném dokumentu školy, který je přílohou MPP školy. Jedná se o Krizový plán řešení šikany.

4.2 Postup při řešení záškoláctví

V tomto případě se postupuje přesně podle školního řádu.

„O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje třídní učitel její věrohodnost.

Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin včetně řeší se zákonným zástupce žáka nebo zletilým žákem třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce nebo zletilý žák pozván prokazatelným způsobem. Projedná důvod nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce nebo zletilého žáka s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem nebo zletilým žákem. ...

Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolává ředitel školy školní výchovnou komisi, které se dle závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, ...

Jestliže se žák neúčastní vyučování po dobu nejméně pěti vyučovacích dnů a jeho neúčast při vyučování není omluvena, vyzve ředitel školy písemně žáka (je-li nezletilý, pak zákonného zástupce žáka), aby neprodleně doložil důvody žákovy nepřítomnosti a zároveň upozorní žáka (je-li nezletilý, pak zákonného zástupce žáka), že jinak bude žák posuzován, jako by studia zanechal. Jestliže ve lhůtě do deseti dnů od doručení výzvy žák do školy nenastoupí

nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, posuzuje se, jako by studia zanechal, a to posledním dnem této lhůty, tímto dnem žák přestává být žákem školy.“¹

Výchovná komise školy má stálé složení. Skládá se z ředitele školy, zástupce ředitele školy, výchovného poradce nebo školního metodika prevence (v závažných případech jsou přítomni oba), třídního učitele. Zápisy provádí výchovný poradce do deníku výchovného poradce.

4.3 Řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek v prostředí škol a školských zařízení

V těchto případech se škola řídí doporučenými postupy uvedenými v Příloze č. 1 Metodického pokynu MŠMT Č.j.: 20 006/2007-51

Doporučené postupy školy:

(1) Vytvořit podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti.

(2) Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.

(3) Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy.

(4) Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem.

(5) Poskytovat žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji.

(6) Působit na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.

---

¹Školní řád Střední odborné školy sociální – Evangelické akademie, Kladská 335, 547 01 Náchod

(7) *Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami.*

(8) *Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.*

9) *Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.*

10) *V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům žáka.*²

Zákaz přinášení a užívání návykových látek je stanoven ve školním řádu. V případě, že žák poruší školní řád a návykovou a jinou škodlivou látku do školy přinese, je tento případ projednáván výchovnou komisí v přítomnosti nezletilého žáka a jeho zákonného zástupce nebo v přítomnosti zletilého žáka

Závažné případy týkající se návykových látek řeší škola s Policií ČR. Úroveň této spolupráce je určena doporučeními uvedenými v dokumentu MŠMT ČR Č.j.: 25884/2003-24 Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané uvedeném ve Věstníku MŠMT č. 11/2003.

„Prevence a oznamování podezření na trestnou činnost dětí a mládeže a trestnou činnost páchanou na dětech a mládeži je důležitým okruhem spolupráce školy s policií. Oznamovací povinnost je dána ustanoveními § 167 a 168 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů (nepřekažení trestného činu a neoznámení trestného činu), kdy je trestný ten, kdo spáchání nebo dokončení uvedených trestných činů nepřekazí, nebo jejich spáchání neoznámí (např.: trestné činy týrání svěřené

---

²Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. MŠMT ČR Č.j. 20 006/2007-51, Příloha č. 1 k č.j.: 20 006/2007-51

osoby, vraždy, loupeže, pohlavního zneužívání, znásilnění, drogové delikty, majetková trestná činnost apod.).

4.4 Vstup policie do školy

Ředitelé škol nemohou bránit policii ve vstupu do škol vzhledem k **obecným ustanovením trestně právních předpisů o povinné pomoci policejním orgánům**. Ředitel tedy poskytne v případě, že je o to policií požádán, vhodnou místnost k výslechu žáka ve škole. Nejde samozřejmě jen o striktní dodržování předpisů, ale měla by zde existovat snaha o maximálně dobrou spolupráci pracovníků obou subjektů, vzájemný respekt a vstřícnost v zájmu dětí a mládeže i v obecném zájmu.

4.5 Předvolání a předvedení

Policie může nezletilého **předvolat nebo i předvést**. Ve školách lze od nezletilých žáků vyžadovat podání vysvětlení, provádět výslech svědka, výslech osoby podezřelé nebo výslech obviněného poté, kdy je **ředitel školy nebo jeho zástupce seznámen s předmětem policejního úkonu včetně důvodů, jež k němu vedou**. To se týká i případného **uvolnění žáka** ze školy pro potřebu policie, např. k rekonstrukci na místě činu, rekognici, označení míst páchaní trestné činnosti, k vydání věci, k výslechu či podání vysvětlení na útvaru policie. Jedná se tedy o všechny policejní úkony ve smyslu zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ať již jde o poškozeného, svědka či pachatele protiprávního jednání.

Z § 422 občanského zákoníku vyplývá, že škole přísluší vykonávat náležitý dohled nad nezletilými žáky. Tato povinnost a odpovědnost přísluší především rodičům, ale i těm, kteří přechodně tento dohled vykonávají. Pedagogický dozor nad žáky je zásadním prvkem v ustanoveních předpisů, které upravují povinnosti v péči o bezpečnost a ochranu zdraví ve školství.

Pokud má být předvolání nebo předvedení a výslech žáka – dítěte provedeno ve škole a z důvodu zajištění, aby nebylo mařeno další vyšetřování, není předem vyrozuměn zákonný zástupce žáka, je žádoucí, aby škola zajistila přítomnost pedagoga, neboť za žáka v době

vyučování škola odpovídá. Ředitel školy by měl stanovit odpovědnou osobu, která bude zajišťovat uvedený dohled.

*Pokud jde o **omluvení nepřítomnosti žáka** z důvodu předvolání nebo předvedení, postup vyplývá opět z obecně povinné součinnosti s vyšetřujícími orgány podle trestně právních předpisů.*

Policista je povinen při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k policii, a to stejnokrojem s identifikačním číslem, služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie nebo ústním prohlášením “policie” (ustan. § 10 odst. 1 a 2 zák. č. 283/1991 Sb.).

V případě nějaké pochybnosti, pokud jde o totožnost příslušníka policie (zvláště v případech předvedení dítěte mimo školu), je nejjednodušším způsobem ověření totožnosti telefonický dotaz na pracoviště policie, které dotyčný příslušník uvedl a služebním průkazem či odznakem služby kriminální policie a vyšetřování doložil. Výše uvedený postup byl dohodnut se zástupci služby kriminální policie a vyšetřování.

Postup při předvolání, předvedení nebo zajištění žáka

Postup při předvolání osoby mladší 15 let řeší Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8/2002 v čl. 8 odst. 1 a s odkazem na § 12 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů: “Osobu mladší 15 let lze předvolat k podání vysvětlení nebo jinému úkonu pouze prostřednictvím jeho zákonného zástupce, orgánu sociálně právní ochrany nebo prostřednictvím školy, již je žákem, nebo jiného obdobného zařízení.”

Postup při předvedení dítěte řeší čl. 8 odst. 10 zmíněného Závazného pokynu policejního prezidenta ve smyslu § 13 odst. 6 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů: “Vyžaduje-li závažnost a neodkladnost prováděného šetření předvedení osoby mladší 15 let na útvar policie, je předvedení prováděno zpravidla policisty v občanském oděvu za použití civilního vozidla. Specialista zajistí bezprostředně po předvedení přítomnost osoby způsobilé k jejímu střežení i k případné účasti na služebních úkonech. Je-li předvedení provedeno ze školy nebo zařízení, specialista zajistí přítomnost třetí osoby po celou dobu služebního zákroku i služebních úkonů. Pominou-li důvody předvedení, osobu mladší 15 let předá zpět do školy nebo zařízení, ze kterého byla předvedena, nebo ji předá zákonnému zástupci.”

*Další povinnost ukládá policii § 14 odst. 4 téhož zákona: “Po zajištění je policista povinen na žádost osoby zajištěné vyrozumět o této skutečnosti některou z osob uvedených v § 12 odst. 3, případně jinou jím určenou osobu. Jedná-li se o osobu mladší 18 let, je policista povinen ihned vyrozumět zákonného zástupce této osoby. V případě zajištění osoby mladší 15 let, vždy též bez odkladu vyrozumí orgán sociálně-právní ochrany mládeže”.*³

4.6 Postup při řešení krádeží

Stejný jako postup při řešení problémů s návykovými látkami – viz kapitola 5.3.

4.7 Řešení kázeňských přestupků

Pokud žák neuposlechne pokynu vyučujícího, chová se v nesouladu se školním řádem, je vyučující oprávněn zapsat žáka do třídní knihy. Porušení školního řádu potom řeší třídní učitel spolu s výchovným poradcem a zároveň školním metodikem prevence v přítomnosti žáka.

Pokud se zápisy v třídní knize a porušování školního řádu u žáka opakují, je věc projednávána na úrovni výchovné komise v přítomnosti nezletilého žáka a jeho zákonného zástupce, či žáka zletilého.

Z takového chování jsou pak vyvozovány kázeňské postihy, které mohou vést až k podmíněnému vyloučení ze studia, či k vyloučení ze studia.

---

³MŠMT ČR Č.j.: 25884/2003-24 Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané uvedeném ve Věstníku MŠMT č. 11/2003.

4.8 Systém vzdělávání pedagogů

Školní metodik prevence se účastní kurzů pořádaných PPP v Náchodě a MÚ v Náchodě.

Ostatní pedagogové se vzdělávají v rámci různých seminářů, jsou seznamováni s postupy výchovné komise.

4.9 Vzdělávací materiály

Pedagogům jsou ve škole k dispozici mnohé publikace, ze kterých mohou čerpat informace týkající se prevence rizikového chování. Knihy jsou k dispozici v kabinetě ČJL, kde si je učitelé mohou zapůjčit.

Škola rovněž odebírá časopis Prevence.

Součástí preventivních materiálů jsou i vzdělávací filmy – pracujeme zejména s filmy projektu VIDEO ŠKOLÁM.

4.10 Seznam organizací, se kterým škola v rámci prevence rizikových forem chování spolupracuje

- Pedagogicko-psychologické poradny v Náchodě, Trutnově, Rychnově nad Kněžnou, Hradci Králové
- Speciálně pedagogické centrum v Náchodě, Janských Lázní, Hradci Králové
- Psychiatrické oddělení Nové Město nad Metují
- Policie ČR – Náchod
- OSPOD Náchod
- Místní akční skupina Stolové hory, z. s.
- Město Náchod

KRIZOVÉ PLÁNY DLE TYPŮ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Tyto plány slouží pedagogům, žákům, rodičům a jsou návodem k tomu, jak jednat, objeví-li se daný typ rizikového chování ve škole nebo i doma.

Krizový plán: ALKOHOL VE ŠKOLE

Konzumace alkoholu ve škole

1. V případě, že žák konzumuje alkohol v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol žákovi odebereme a zajistíme, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník dle stavu žáka posoudí, zda mu hrozí reálné nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci (155, 112).
5. V případě, že nehrozí akutní nebezpečí je postup řešení situace tento:
  - a) můžeme provést test na přítomnost alkoholu – dechová zkouška (zákon § 16 č. 379/2005 Sb. – situace, v nichž se jedná o odůvodněné riziko ohrožení života nebo zdraví dětí, žáků, studentů nebo jiných osob nebo důvodné riziko ohrožení majetku, v ostatních případech může ped. pracovník provést orientační test pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo zletilého žáka s orientačním testováním na přítomnost alkoholu.

Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce, či zletilý žák.
  - b) Sepíšeme zprávu o události, která zahrnuje i stručné vyjádření žáka a informaci, zda byl proveden orientační test na přítomnost alkoholu. Vyrozumíme vedení školy a ŠMP.
  - c) Není-li žák schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí učitel ihned rodiče nezletilého žáka nebo rodiče či blízkou osobu žáka zletilého a vyzve je, aby žáka vyzvedli, protože není zdravotně způsobilý pobývat ve škole.
  - d) Není-li zákonný zástupce nezletilého žáka dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů.
  - e) I v případě, že je žák schopen výuky, vyrozumí škola rodiče o konzumaci alkoholu žákem.
  - f) Vyrozumění OSPOD je nutné i v případě, že se situace opakuje.
  - g) Rodičům i žákovi poskytneme informace o možnosti odborné pomoci.

h) Z konzumace alkoholu ve škole je nutné vyvodit důsledky dle platného znění školního řádu.

Obdobný postup volíme i v případě, že se žák dostaví do školy pod vlivem alkoholu, kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

NÁLEZ ALKOHOLU VE ŠKOLE:

1. V případě, že pracovníci školy naleznou alkohol v prostorách školy, postupují takto:
  - tekutinu nepodrobují testu ke zjištění chemické struktury
  - o nálezů ihned uvědomí vedení školy
  - nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujících důkazů
  - zpracují záznam o události
2. V případě, že pracovníci školy zadrží alkohol u některého žáka, postupují takto:
  - tekutinu nepodrobují testu ke zjištění chemické struktury
  - o nálezů ihned uvědomí vedení školy
  - nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujících důkazů
  - zpracují záznam o události s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen – zápis žák podepíše (v případě, že podepsat odmítne, uvedeme tuto skutečnost do zápisu)
  - zápisu a podpisu je přítomen ředitel školy nebo zákonný zástupce nezletilého žáka
  - o situaci je vyrozuměn zákonný zástupce nezletilého žáka, v případě opakovaného nálezů i OSPOD.

Krizový plán: TABÁKOVÉ VÝROBKY VE ŠKOLE

Konzumace tabákových výrobků ve škole

1. V případě, že žák konzumuje tabákové výrobky v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek žákovi odebereme, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Dále postupujeme dle školního řádu – sepíšeme zápis o události, svoláme výchovnou komisi a situaci ihned řešíme.
4. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. V závažných případech (vzhledem k věku a chování) a v případě opakovaného jednání informuje škola OSPOD.
6. Pracovníci školy informují žáka o možnosti pomoci v případě odvykání kouření.
7. Vyvodíme opatření stanovená školním řádem.
8. POZORNOST JE NUTNÉ VĚNOVAT I ZNEUŽÍVÁNÍ NIKOTINOVÝCH SÁČKŮ – VIZ AKTUALIZACE METODICKÉHO POKYNU MŠMT PŘÍLOHA 13
9. **Doporučujeme informovat se o problematice nikotinových sáčků:** <https://at-konference.cz/wp-content/uploads/2021/09/kulhanek-a.-baptistova-a.-nikotinove-sacky-aneb-evoluce-v-uzivani-tabaku-a-nikotinu-pokracuje.pdf>
- 10.

Nikotinové sáčky bez obsahu tabáku Nikotinové sáčky jsou výrobky bez tabáku obsahující nikotin, a jsou určeny pro orální užití. Podmínky vztahující se k jejich prodeji jsou – oproti tabákovým výrobkům – poměrně benevolentní. Balení nikotinových sáčků musí být označeno:

- jménem a příjmením nebo názvem anebo obchodní firmou a adresou sídla výrobce, distributora nebo dovozce tabákových výrobků; názvem druhu, skupiny nebo podskupiny tabákových výrobků stanoveným prováděcím právním předpisem, pod nímž je tabákový výrobek uváděn na trh; tabákový výrobek, který nelze označit druhem, skupinou nebo podskupinou vzhledem k použitým složkám nebo použité technologii, se označí názvem odvozeným od základní použité složky nebo technologie; údajem o čistém množství, kterým se rozumí množství v gramech nebo v kilogramech tabákového výrobku bez obalu, nebo o počtu obsažených kusů v balení;
- zemí původu nebo vzniku v případech, kdy neuvedení tohoto údaje by uvádělo spotřebitele v omyl o skutečném původu nebo vzniku tabákového výrobku;
- seznamem všech složek obsažených ve výrobku; Ministerstvo školství, mládeže a

tělovýchovy Č. j.: MSMT-11112/2022-2 11 obsahem nikotinu ve výrobku; množstvím nikotinu v dávce; • číslem šarže nebo rovnocenného údaje, který umožní určit místo a dobu výroby; • údaji o uchování výrobku mimo dosah osob mladších 18 let; • zdravotním varováním. Právní ukotvení nikotinového sáčku Nikotin, byť má závislostní potenciál, je legislativně zařazen jako jed. Je uveden v příloze č. 1 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění pozdějších předpisů. Nikotinový sáček bez obsahu tabáku nelze podřadit pod tabákový výrobek ve smyslu § 2 písm. b) zák. č. 65/2017 Sb. Z tohoto důvodu je postih žáka nebo studenta za přinesení nikotinového sáčku anebo jeho užívání ve škole nebo školském zařízení nad rámec toho, co školní řád upravuje v rámci zákazu tabákových výrobků. Pokud chce mít škola/školské zařízení nástroj, který jí pomůže řešit vnášení a užívání nikotinových sáčků, musí tomu přizpůsobit školní řád. Obecně považujeme za vhodnější uvádět i ve školním řádu takové vymezení, jaké používá příslušný právní předpis. Jako jednu z možných variant takové úpravy pro oblast návykových látek doporučujeme formulaci „Žákům a studentům je zakázáno do školy vnášet a ve škole užívat návykové látky a jedy a takové látky, které je svým vzhledem, chutí a konzistencí napodobují.“

Krizový plán: NÁVYKOVÉ LÁTKY VE ŠKOLE

Konzumace návykových látek ve škole

1. V případě, že žák konzumuje (aplikuje) NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci (aplikaci) zabránit.
2. NL žákovi odebereme a zajistíme, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník dle stavu žáka posoudí, zda mu hrozí reálné nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci (155, 112).
5. Nehrozí-li akutní nebezpečí, ihned zajistíme vyjádření žáka a vyrozumíme vedení školy.
6. Není-li žák schopen vyučování, vyrozumíme rodiče, zákonného zástupce nezletilého žáka, rodiče nebo blízkou osobu zletilého žáky, aby si žáka vyzvedla.
7. Zákonného zástupce vyrozumíme i v případě, že žák výuky schopen je.

8. Není-li zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a buje jednat dle jeho pokynů.
9. V případě zneužití NL na půdě školy má škola oznamovací povinnost školy OSPODu.
10. Z konzumace (aplikace) NL ve škole je nutné vyvodit důsledky dle
11. platného školního řádu.
12. Je nutné rozlišit distributora od uživatele NL. Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor ohrožuje okolí. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušení ŠŘ.
13. Prokázané navádění jiných žáků k užívání NL je považováno za rizikové protiprávní jednání.
14. Můžeme provést test na přítomnost NL – z potu, slin (zákon § 16 z. č. 379/2005 Sb. – situace, v nichž se jedná o odůvodněné riziko ohrožení života nebo zdraví dětí, žáků, studentů nebo jiných osob nebo důvodné riziko ohrožení majetku, v ostatních případech může ped. pracovník provést orientační test pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého žáka nebo zletilého žáka s orientačním testováním na přítomnost NL. Test plně hradí rodič nebo zákonný zástupce, či zletilý žák.
15. Sepíšeme zprávu o události, která zahrnuje i stručné vyjádření žáka a informaci, zda byl proveden orientační test na přítomnost alkoholu. Vyrozumíme vedení školy a ŠMP.

Distribuce návykových látek ve škole

Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a OSPOD.

Nález NL ve škole:

Jestliže naleznou pracovníci školy ve škole látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

1. Látku nepodrobují testům na zjištění chem. struktury.
2. Informují vedení školy a písemně nález zaznamenají.
3. Vyrozumí Policii ČR, která látku zajistí a identifikuje.
4. Pokud Policie ČR nemůže látku zajistit ihned, postupují pracovníci školy dle jejích pokynů.

Jestliže je látka považovaná za omamnou nebo psychotropní zadržena u některého žáka, postupují zaměstnanci školy takto:

1. Látku nepodrobují testům na zjištění chem. struktury.
2. Informují vedení školy a písemně nález zaznamenají.
3. Zpracují záznam o události s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen – zápis žák podepíše (v případě, že podepsat odmítne, uvedeme tuto skutečnost do zápisu)
4. O nález vyrozumíme Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění NL. Pokud se žák látkou intoxikoval, je nutné informovat ošetřujícího lékaře o identitě látky.

Důvodné podezření, že některý z žáků má NL u sebe

1. Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu.
2. Vyrozumíme Policii ČR, která nám dá pokyny k dalšímu postupu.
3. Žáka je nutné mít do příjezdu Policie ČR izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem.
4. **U ŽÁKA V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ NEPROVÁDÍME OSOBNÍ PROHLÍDKU NEBO PROHLÍDKU JEHO VĚCÍ.**

Krizový plán: PRVNÍ POMOC PŘI OTRAVĚ NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI A ALKOHOLEM

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog:

1. Nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným, který v případě intoxikace alkoholem či drogami prudce reaguje na neverbální komunikaci – vyhýbáme se prudkým pohybům, mluvíme klidně, tiše, pomalu a v hlubší hlasové poloze.
2. Ihned voláme lékařskou pomoc.
3. Do příjezdu ZS jednáme takto:
  - a. zajistíme dostatečný přívod čerstvého vzduchu, nepodáváme alkohol, kávu ani mléko.
  - b. opatříme informace o látce, která intoxikaci způsobila
  - c. odlišíme jakou cestou k intoxikaci došlo a zda je poškozený v bezvědomí či při vědomí.

Postupy konkrétní první pomoci:

Při vědomí – k otravě došlo ústy:

- podáme vodu
- vyvoláme zvracení
- zabráníme prochlazení
- zajistíme nepřetržitý dohled
- ošetříme případná zranění

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou:

- dostatek čerstvého vzduchu
- zabráníme prochlazení
- zajistíme nepřetržitý dohled
- ošetříme případná zranění

Při bezvědomí:

- nic nepodáváme ústy

- položíme poškozeného do stabilizované polohy
- sledujeme dýchání
- zabráníme prochlazení
- zajistíme nepřetržitý dohled
- ošetříme případná zranění
- v případě nutnosti – resuscitujeme

Krizový plán: VANDALISMUS A DROBNÉ KRÁDEŽE

Jak řešit případy související s krádežemi a vandalismem v prostředí školy?

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat preventivně proti krádežím:

- 1) Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení.
- 2) Žáci jsou poučeni, že nutné cennosti si mohou po dobu nezbytně nutnou uložit na sekretariátu školy.
- 3) Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- Každou nahlášenou krádeží se zabývat, vyšetřit ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Jakmile budeme k dětem mít proslavy o krádežích, nezačínáme je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor a my jsme jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace často vyznívají, jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj. Jako by normální bylo všechno zamykat a ne nekrást. Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže rovněž nezačínáme tímto způsobem.
- O krádeži a jejím šetření provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti.

- Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, má možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelem školy.
- Pečlivě se zabývat příčinami. Některé jsou významně polehčující (žák je ke krádeži donucen někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně mělo by tomu předcházet precizní zjištění příčin.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Důležité upozornění

Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Jak postupovat při výskytu vandalismu

- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- V případě, že viníka škola zná, bude po něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

- O způsobené škodě je třeba provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti.
- Snažit se vždy dobrat příčiny takového jednání a následně s ní pracovat.

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,-Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Pokud způsobenou škodu nechce zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák uhradit a ani nejeví zájem o nápravu, hlásíme celou věc Policii ČR, kterou žádáme o pomoc.

Krizový plán: ZÁŠKOLÁCTVÍ

Záškoláctví je poruchou chování, která bývá často spojována s negativním postojem ke škole, s nepřijetím normy pozitivní hodnoty vzdělání, ale může být také projevem šikany nebo reakcí na neprospěch. V některých případech jej lze charakterizovat jako komplex obranného jednání s cílem vyhnout se nepříjemnosti, která je dána konfrontací neúspěšného dítěte s lépe prospívajícími žáky nebo požadavky učitele na práci dítěte nebo očekávanou reakcí rodičů na špatný prospěch. Při hodnocení záškoláctví je velmi důležité zjistit příčinu.

Jak postupovat při záškoláctví

- Třídní učitel informuje o problému výchovného poradce (školního metodika prevence).
- Nejdůležitější je zjištění příčiny, proč se žák k záškoláctví uchyluje. Teprve na základě tohoto zjištění je možné se žákem dále pracovat.
- Dalším důležitým úkolem je získání rodičů žáka ke spolupráci, nikoliv k boji mezi školou a žákem.
- Výchovný poradce po poradě s rodiči může žáka odeslat k vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny, která provede jeho vyšetření a případně doporučí řešení dané situace.
- Při řešení záškoláctví je nutné vždy spolupracovat s rodiči.
- Výchovná opatření v případech záškoláctví jsou přesně uvedena ve Školním řádu v platném znění.

Krizový plán: SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Sebeпоškozování (automutilace, selharm) je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat jako nezralou, maladaptivní odpověď na akutní anebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody. Přestože člověk neznalý problematiky může sebeпоškození lehce vnímat jako pokus o sebevraždu, smrt při sebeпоškozujícím aktu na rozdíl od sebevražedného pokusu není v naprosté většině případů motivem a cílem jednání.

Důležitá je vnímavost vůči projevům možného sebeпоškozování:

- nevysvětlené popáleniny, řezné rány, jizvy a jiné shluky stop na kůži – běžným místem sebeпоškození bývají paže, zápěstí, předloktí nedominantní horní končetiny, ale stopy po sebeпоškozování můžeme najít i na ostatních částech těla
- ročnímu období nepřiměřené oblečení – v horku dlouhé rukávy, dlouhé kalhoty - potítka a jiné krytí zápěstí, obvazy náplasti, náhlé odmítání aktivit, kde je nutné odhalit tělo (plavání)
- netypické osobní věci (žiletka a jiné pomůcky použitelné k řezání či úderům)
- nárůst známek deprese či úzkosti
- neuvěřitelné nebo neúplné historicky jako odpověď na cílené dotazy

Jak postupovat

- posoudit aktuální riziko závažného sebeпоškozování a v případě jeho přítomnosti odeslat žáka do spádového psychiatrického zařízení (nutná spolupráce s rodiči, pokud nespolupracují – OSPOD)
- informovat výchovného poradce a ŠMP, který s žákem povede jednání
- stanovit hranice a pravidla na půdě školy – při žákově nutkání ublížit si, ví tento žák, že může zajít za určitým pedagogem, který se mu ale nebude věnovat, pokud si žák ublíží
- pokud to bude nutné, poskytnout první pomoc
- ŠMP se spolu s rodiči a odborníky snaží odhalit příčiny a odstranit přidružené problémy

Sebepoškozování – Čj.: MSMT-1999/2015

Sebepoškozování (automutilace, selfharm) je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat jako nezralou, maladaptivní odpověď na akutní anebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody. Přestože člověk neznalý problematiky může sebepoškození lehce vnímat jako pokus o sebevraždu, smrt při sebepoškozujícím aktu na rozdíl od sebevražedného pokusu není v naprosté většině případů motivem a cílem jednání (ač je ve skupině poškozujících se dětí a mladistvých statisticky osmkrát vyšší výskyt sebevražd než v běžné populaci).

Za patologické sebepoškození se obecně nepovažuje poranění, které je v dané kultuře tolerované a jehož primárním cílem je dekorace těla (v naší kultuře typicky piercing a tetování), sexuální uspokojení, spirituální zážitek v rámci rituálních praktik či začlenění se do skupiny vrstevníků nebo demonstrace vlastní hodnoty mezi nimi (snaha být „cool“ a „in“).

Existují různé způsoby sebepoškozování (dále také jako SP) s rozdílnou závažností poškození. Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím (automutilačním) chováním je

- řezání (žiletkou, střepem atd.)
- pálení kůže.

Jinými formami jsou

- škrábání,
- píchání jehlou,
- rozrušování hojících se ran,
- značkování rozpáleným kovem nebo například značkovací pistolí,
- obrušování popálené kůže,
- kousání, údery, nárazy,
- dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další.

Sebepoškozování se může týkat kterékoliv části těla, nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna. Závažnost poškození může sahát od povrchových ran až po poranění vedoucí k trvalému znetvoření.

Celoživotní prevalence sebepoškození představovala na přelomu 20. a 21. století přibližně jedno procento – jeden člověk ze sta se alespoň jednou za život poškodí. V 11 % jde o opakované sebepoškozování. Procento SP je vyšší ve věkové kategorii adolescentů a mladých dospělých: V rozvinutých zemích se poškozuje asi 1,8 % lidí ve věkovém rozmezí 15 – 35 let, 12 % středoškoláků a 13 až 24 % vysokoškoláků, 10 % mladých lidí ve věku 11 až 25 let má zkušenost se sebepoškozením.

Sebepoškozování typicky začíná ve věku od 12 do 15 let, ale výjimkou není ani první poškození se kolem 7 let nebo i dříve. SP může trvat týdny, měsíce nebo roky. V mnoha případech má SP spíše cyklický než lineární průběh, je praktikováno v určitých obdobích, pak vymizí a po přestávce se opět objevuje.

Sebepoškozující chování se dává do přímého vztahu k biologickým, psychologickým/psychiatrickým a sociálním (rodina, výchova, sociální prostředí) vyvolávajícím faktorům.

Z psychologického hlediska lidé, kteří se poškozuji, často

- trpí chronickou úzkostí
- mají sklon k podrážděnosti
- sami sebe nemají rádi/sami sebe znehodnocují
- jsou přecitlivělí na odmítnutí
- mívají chronický vztek, obvykle na sebe
- mají sklon potlačovat zlost
- mívají intenzivní agresivní pocity, které výrazně odsuzují a často potlačují nebo obražejí proti sobě
- bývají impulzivnější a mívají oslabenou schopnost kontrolovat impulzy
- mívají sklon jednat v souladu se svou momentální náladou
- mají sklon neplánovat do budoucna
- bývají depresivní a mívají sebevražedné/sebedestruktivní sklony
- nemají flexibilní repertoár dovedností pro zvládnání zátěže

- mají sklon k vyhýbavosti
- cítí se slabí, bezmocní.

Z psychiatrického hlediska se SP často objevuje u mladých s disharmonickou osobností, typicky s hraniční poruchou osobnosti (borderline), poruchami příjmu potravy a posttraumatickou stresovou poruchou.

V životním příběhu poškozujících se častěji než v běžné populaci najde údaj o tělesném, emočním nebo sexuálním násilí. Na druhou stranu zneužívání či zanedbávání v anamnéze poškozujících se často chybí. Téměř vždy však poškozující se dítě/adolescent zažil/zažívá tzv. invalidaci–zpochybňování správnosti, odůvodněnosti jeho pocitů a interpretací situací blízkými dospělými. Děti jsou v dysfunkčních rodinách často závažně trestány za vyjádření určitých myšlenek a pocitů a odnášejí si přesvědčení, že mají nesprávné pocity, kterým nemohou důvěřovat, a že některé pocity jsou zakázané. (Přesto sebepoškozování dítěte neznamena automaticky dysfunkční, zneužívající nebo zanedbávající rodinu. Zpochybňovat prožitky dítěte mohou i „normální“ situace v rodině nebo škole: „Zlobíš se, a nechceš si to přiznat.“ „Ale ano, udělal jsi to, nelži.“ „Jsi prostě jen líný.“ „Jen se málo snažíš.“ „Teď už aspoň máš proč brečet!“, a zároveň invalidace není jediným příčinným faktorem vzniku SP.)

U části dětí je poškozování součástí procesu hledání vlastní životní filozofie a stylu, snahy o nonkonformitu, resp. vymezení své identity ve světě – typickými představiteli této skupiny jsou příslušníci subkultur emo a gotik. Bližší informace o subkulturách viz samostatná příloha Subkultury. Sebepoškozování těchto dětí vykazuje několik zásadních rozdílů proti typickému sebepoškozování popsanému výše – děti se neizolují, svá zranění často netají, naopak považují SP za společné téma, včetně často až hororových fotografií, sdílených přes internet; v jednotlivostech se liší i etiopatogenetický podklad sebezraňování.

Přestože je SP autoagresí, je také, a mnohem více, aktem sebezáchovy, svépomoci, který umožňuje jedinci znovuzískání kontaktu se světem, obzvláště u mladých lidí, jež mají v anamnéze trauma. Přestože bolest, doprovázející sebepoškození, může být fyzicky téměř nesnesitelná, sebepoškozující jí dává přednost před psychickou trýzní a považuje ji za efektivní prostředek tišení duševní bolesti.

Motivem SP bývá nejčastěji

- snaha zmírnit vnitřní napětí, snaha uniknout z nesnesitelné situace nebo neúnosného duševního stavu, snaha odstranit pocity viny, studu, dosažení pocitu očištění
- snaha získat pocit kontroly nad vlastním tělem a psychikou
- snaha dosáhnout pocitu uspokojení z tělesného prožitku bolesti nebo tepla krve
- tělesné vyjádření nevyslovitelných pocitů, vyjádření hněvu na sebe, např. za vlastní slabost nebo za nedostatek disciplíny
- odpoutání pozornosti od jiných problémů
- manifestace potřeb, demonstrace vlastní síly nebo dosažení péče a ochrany, získání pocitu bezpečí nebo jedinečnosti
- znovuprožití traumatu ve snaze o jeho zpracování
- dosažení poranění, která jsou viditelná a léčitelná na rozdíl od těch neviditelných duševních
- dosažení neatraktivnosti pro ostatní.

Ač rodiče a učitelé často vnímají SP jako manipulaci, primární a vědomá snaha dosáhnout výhod, trestat okolí nebo mu způsobit výčitky svědomí nebývá tak častá.

Přímým spouštěčem SP bývá nejčastěji pocit ztráty a opuštění, pocit studu, kritika. Emocemi, které jsou nejčastěji přítomny před SP (ale i po něm), jsou zlost na sebe a smutek. Aktu sebepoškození téměř vždy předchází izolace, někdy se však děti poškozují v přítomnosti kamaráda/ky či ve skupině.

	Rizikové faktory	Doména	Protektivní faktory
Rizikové a protektivní faktory	<ul style="list-style-type: none"> • emoční labilita • impulzivita • výrazný egocentrismus, hraniční (borderline) rysy 	osobnost	<ul style="list-style-type: none"> • harmonický vývoj osobnosti s adekvátní asertivitou a odolností vůči zátěži
	<ul style="list-style-type: none"> • zanedbávání • zneužívání • invalidace pocitů a prožitků • chybění hranic ve výchově 	rodina	<ul style="list-style-type: none"> • kompletní rodina • podpůrné a motivující rodinné zázemí • jasné hranice ve výchově

	<ul style="list-style-type: none"> • chybění prostoru pro zdravé vyjádření agresivity • dysfunkční rodina • časná ztráta nebo separace od jednoho z rodičů, nezaměstnanost rodičů 		
	<ul style="list-style-type: none"> • hraniční porucha • porucha příjmu potravy (anorexie, bulimie) • posttraumatická stresová porucha 	psychiatrické poruchy	<ul style="list-style-type: none"> • medikamentózní terapie, ale zejména psychoterapie uvedených poruch
	<ul style="list-style-type: none"> • šikana • negativní vzory – poškozující se spolužák/skupina (emo, gotici) • šokovaný, indiskrétní, odsuzující, trestající učitel 	škola	<ul style="list-style-type: none"> • vnímavost školy vůči osobnostním specifikům • otevřená komunikace (učitel, školní psycholog) • pochopení, respekt a diskretnost v jednání s poškozujícím se • ochota naslouchat bez hodnocení a zděšení
Sít partnerů, spolupráce v komunitě, kraji	<p>Řeší: výchovný poradce, školní psycholog, třídní učitel, školské poradenské zařízení, pediatr/pedopsychiatr, event. orgán sociálně právní ochrany dítěte</p> <p>V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života (přímé riziko = žák drží ve škole žiletku a plánuje se řezat, mluví o sebevraždě atd./nepřímý předpoklad rizika = učitel objeví staré jizvy na zápěstí atd.)</p>		

- **Psychiatrické oddělení či klinika spádové nemocnice, centrální příjem nejbližší psychiatrické léčebny** – i nedobrovolně, ideálně po předchozí telefonické konzultaci

Pokud žák není aktuálně ohrožen závažným sebezraněním (platí pro žáky motivované k řešení situace a hledání pomoci, vynucená konzultace u odborníka málokdy přinese efekt)

- **dostupná psychiatrická či psychologická ambulance** – ideálně s doporučením od dětského/dorostového lékaře, resp. po telefonickém objednání rodiči (nutno počítat s čekacími lhůtami, zejména pokud bude konzultace hrazena zdravotní pojišťovnou)
- **krizová centra** – netřeba doporučení zdravotnického zařízení, předchozí telefonická nebo e-mailová domluva vhodná, ale není nutná
  - *Dětské krizové centrum* (V zápolí 21, 141 00 Praha 4, tel. 241 480 511, 777 664 672, ambulance@дитеkrize.cz, **Provozní doba:** Po, St 8:00 – 16:00, Út – Čt 8:00 – 18:00, Pá 8:00 – 14:00)
  - *Krizové centrum RIAPS* (Chelčického 39, Praha 3, tel. 222 580697, nepřetržitý provoz)
  - *Centrum krizové intervence Psychiatrické léčebny Praha-Bohnice* (Ústavní 91, Praha 8, tel. 284016110, cki@plbohnice.cz)
  - *Krizové centrum Spondea* (Sýpka 25, Brno – Černá Pole, tel. 541 235 511, 608 118 088, krizovapomoc@spondea.cz)
- **Linky důvěry** (níže jsou vybrány linky důvěry, na něž mohou volat děti i dospělí, další naleznete na <http://www.dkc.cz/kontakty.php> nebo www.capld.cz/linky.php)
  - Linka Bezpečí – tel. 116 111, pomoc@linkabezpeci.cz
  - Linka důvěry Centra krizové intervence PL Bohnice –tel.284 016666
  - Linka důvěry Dětského krizového centra – tel. 241 484 149, problem@дитеkrize.cz
  - Linka důvěry RIAPS – tel. 222 580 697, linka@mcssp.cz

	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonická krizová intervence KC Spondea – tel. 541 235 511, 608 118 088, chat www.chat.spondea.cz
<p>Legislativní rámec</p>	<p>Samotné sebepoškozování není trestný čin, ale navádění/nucení k sebepoškozování, sebevraždě nebo příčiny vyvolávající SP, jako je třeba sexuální zneužívání, týrání apod., jsou trestné činy, na něž se vztahuje oznamovací povinnost.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí výslovně určuje jako povinnost různým institucím, mimo jiné i škole a školskému zařízení, nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví pouze podezření na trestný čin. U fyzických osob je tento postup formulován jako právo, nikoliv jako povinnost. • Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník stanovuje v § 364 až 368 povinnosti, jež má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadržování, nepřekážení a neoznámení trestného činu. Paragrafy se vztahují na celou škálu trestných činů, oblast násilných činů páchaných na dětech a na týrání dítěte nevyjímaje (nestačí však podezření). • Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu v platném znění (§ 23). Člověka lze hospitalizovat bez jeho souhlasu v případě, že jeví známky duševní poruchy a je nebezpečný sobě nebo svému okolí.
<p>Typ prevence (specifická, nespecifická)</p>	<p>Nespecifická prevence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posilování schopnosti dětí zvládat zátěž (schopnost zvládat zátěž obecně v populaci klesá) – součást univerzálních i cílených preventivních přístupů (např. umožnit mladým lidem v rámci školních a mimoškolních aktivit poznat a vyzkoušet různé metody zvládnání stresu a negativních emocí • posilování schopnosti rozeznávat existující silné stránky a rozvíjet je • naučit obracet se na druhé a navazovat s nimi vztahy autentickým a smysluplným způsobem a účastnit se aktivit, při kterých mohou pociťovat smysluplnou vazbu a sounáležitost

Specifická primární prevence

Důležitá je vnímavost vůči projevům možného sebepoškozování:

- nevysvětlené popáleniny, řezné rány, jizvy a jiné shluky stop na kůži, běžným místem sebepoškození bývají paže, zápěstí a předloktí nedominantní horní končetiny, ale stopy sebepoškozování se mohou vyskytnout prakticky na kterékoliv části těla
- ročnímu období nepřiměřené oblečení (dlouhé rukávy a dlouhé kalhoty v létě), potítka a jiné krytí zápěstí, vyhýbání se aktivitám, které vyžadují odhalení těla (plavání, tělocvična), obvazy a náplasti
- netypické osobní věci (žiletky a jiné pomůcky, použitelné k řezání či úderům)
- nárůst známek deprese či úzkosti
- neuvěřitelné nebo neúplné historiky jako odpověď na cílené dotazy

Otázky na SP musí být emočně neutrální a neútočné.

Při pořádání preventivních akcí je třeba se vyhnout kontraproduktivním jednorázovým vzdělávacím akcím cíleným primárně na zvýšení informovanosti o formách a praktikách sebepoškozování. Při osvětě je vhodné zaměřit se spíše na vyvolávající příčiny (emoční potíže, zvládání zátěže atd.), resp. vzdělávat spíše rodiče a učitele než děti.

Primární prevence indikovaná

- pomoci odhalit spouštěče sebepoškození
- pomoci zlepšit schopnost uvědomit si stresory udržující SP
- zlepšit schopnost rozeznat, prožívat a zvládat produktivnějšími, pozitivními způsoby emoční stavy a vlastní emoce, naučit vhodnějšími strategiemi zvládání stresu a poskytnout adaptivnější alternativy pro řešení zátěžových situací
- motivace a asistence při odstraňování přidružených problémů (užívání návykových látek)

<p>Jak postupovat</p>	<p>Doporučovaný postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posoudit aktuální riziko závažného sebepoškození a v případě jeho přítomnosti odeslat dítě, event. i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení • Kontaktovat rodinu, systematická dlouhodobá spolupráce s rodinou • Předat dítě školnímu psychologovi. Pokud škola nedisponuje školním psychologem, lze samozřejmě využít služeb psychologa pedagogicko-psychologické poradny. • Motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance • Stanovit jasně hranice a pravidla na půdě školy • Ideální přístup je takový, ve kterém je SP tolerováno, ale vede ke konkrétním důsledkům – například lze zavést pravidlo, že žák může za učitelem přijít kdykoliv, když pocítuje nutkání poškodit se, ale učitel se mu nebude věnovat, pokud se poškodí (za podmínky, že jiný dospělý, učitel či rodič zvládne akutní situaci s eventuálním ošetřením či zabráněním dalším následkům). <p>Nevhodný postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • snaha okamžitě odstranit sebepoškozující chování • sankce a ignorace
<p>Možnosti a limity pedagoga</p>	<p>Pedagog může v některých případech být nejdůležitějším dospělým motivujícím dítě ke změně, resp. vyhledání odborné pomoci. Na druhou stranu bez spolupráce s rodinou je jeho kompetence (ale i odpovědnost) limitovaná.</p> <p>Poškozující se dítě/mladistvý představuje velkou zátěž na toleranci odpovědného dospělého a rizikový faktor vzniku burn-out syndromu a dalších psychických potíží – učitel zainteresovaný v problému poškozujícího se žáka potřebuje účinné metody</p>

	<p>prevence vyhoření, podporu nadřízeného a v ideálním případě supervizi u certifikovaného supervizora.</p>
<p>V jakém případě vyrozumět Policii ČR/OSPOD</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ohlašovací povinnost se netýká přímo sebepoškození, ale doprovodných problémů často SP doprovázejících – šikany, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd. – viz další kapitoly • Povinnosti hlášení podléhá navádění dětí k sebepoškození/sebevraždě (skupina poškozujících se, kyberšikana). • V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem sebepoškození je namístě okamžitá, i nedobrovolná <i>hospitalizace na psychiatrii</i> – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.
<p>Doporučená literatura, odkazy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Platznerová – Sebepoškození, Galén 2009 – pro lékaře, ale obsahuje množství informací přínosných pro pedagogy: http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?module=katalog&page[book]=3994 • Kriegelová – Záměrné sebepoškození, Grada 2008 – pro psychology, ale obsahuje množství informací přínosných pro pedagogy: http://www.grada.cz/zamerne-sebeposkozovani-v-detstvi-a-adolescenci_4985/kniha/katalog/ • Materiál MZ ČR pro poškozující se děti a jejich rodiče: http://www.program-pz.cz/sites/default/files/Pro%C4%8D_ubli%C5%BEuju_s%C3%A1m_sob%C4%9B_0.pdf • Zahraniční zdroje: http://www.selfharm.net/ nebo http://www.harmless.org.uk/

Krizový plán: PROJEVY RASIZMU, EXTREMIZMU, XENOFOBIE, ANTISEMITISMU

Rizikové typy chování žáků

- verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců či návštěvníků školy kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení anebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu
- revizionistické zpochybňování oficiálních výkladů historie či pojetí soudobé demokracie ve prospěch extremistického výkladu
- agitace ve prospěch extremistického hnutí na půdě školy

Postupy a metody:

- zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu
- zjistit rozšířenost uvedených postojů ve třídě, škole
- vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu
- nabídnout alternativní volnočasové aktivity
- zaměřit výuku na tyto problémy
- pozvat experty k diskusi se žáky
- informovat rodiče a nabídnout jim spolupráci
- v případě závažných projevů informovat Policii ČR

5 ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

5.1 Úvod

Program proti šikaně je součástí Programu primární prevence Střední odborné školy sociální – Evangelické akademie v Náchodě. Vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škola školských zařízení č.j. 24 246/2008-6. Na jeho tvorbě a realizaci se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy. Koordinátorem programu je školní metodik prevence a výchovný poradce *Mgr. Monika Lázňovská*. Za jeho realizaci a hodnocení odpovídá ředitel školy *Mgr. David Hanuš*.

5.2 Cíl programu

- vytvořit ve škole bezpečné prostředí založené na respektu a spolupráci
- minimalizovat výskyt šikany ve škole
- v případě výskytu šikany zajistit její rychlé a efektivní řešení podle krizového plánu
- zajistit pro žáky, jejich rodiče a pedagogy dostatek informací o šikaně, jejích projevech
- seznámit žáky a rodiče s postupem v případě šikanování žáka

5.3 Prevence proti šikanování

Základem prevence šikanování a násilí ve škole je Minimální preventivní program a soubor informací zahrnutý do osnov předmětů osobnostní výchova, psychologie, literárně-dramatická výchova apod.

Závazná pravidla pro zajištění bezpečného prostředí ve škole jsou stanovena ve Školním řádu.

Úkoly pro pedagogické pracovníky v oblasti prevence a minimalizace šikany

Třídní učitel

- vytváří bezpečné a pozitivní prostředí ve třídě
- průběžně sleduje vztahy mezi žáky v třídním kolektivu
- mluví se žáky o vztazích
- pracuje s potenciálními oběťmi šikany
- tlumí agresivní sklony možných agresorů
- seznámí žáky s pojmem šikana a s jejími projevy

- naučí žáky, jak postupovat v případě, kdy se domnívají, že jsou oni sami nebo jejich spolužáci šikanováni, kde mají hledat pomoc, na koho se mají obrátit
- upozorní na sankce dané řádem školy, které budou následovat, pokud bude někdo agresorem
- seznámí rodiče s nepřímými a přímými znaky šikany, upozorní je na varovné znaky, které mohou sami u dítěte pozorovat (tato komunikace může proběhnout na třídních schůzkách nebo prostřednictvím nahlédnutí do materiálů školy, které se týkají šikany, také odkazem na webové stránky www.minimalizacesikany.cz)

Všichni pedagogičtí pracovníci

- budou držet nad žáky dozor dle rozpisu dozorů, zvláštní pozornost věnují rizikovým místům ve škole
- při podezření na šikanu upozorní třídního učitele
- seznámí se s nepřímými a s přímými znaky šikany
- seznámí se s pravidly postupu při podezření na šikanu a s krizovým plánem při odhalení šikany
- vyučující osobnostní výchovy, zdravotních nauk, psychologie, literárně-dramatické výchovy věnují této problematice zvýšenou pozornost

Školní metodik prevence

- podá učitelům základní informace o šikaně, jejích znacích
- seznámí pedagogy s krizovým plánem
- zajistí nákup odborné literatury a předplatné časopisu Prevence
- hovoří se studenty o problematice
- prostřednictvím dotazníků a třídních učitelů mapuje situace ve třídách

5.4 Krizový plán

Krizový plán je hlavní součástí programu. Eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k výskytu šikany ve škole dojde.

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí **nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany**. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany.

Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření **škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit nebo zdali požádá o pomoc zvenčí** (např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci).

Při upozornění na šikanu (informace je poskytnuta obětí, spolužákem, rodiči)

- A. Učitel *pouze vyslechne*, jaká situace nastala, co se stalo, co se děje (kdo je účastníkem, agresorem, obětí, jak dlouho jev trvá, jak často se děje, do je příčinou, jakým způsobem...). Získané informace *nekomentuje*, nic neřeší.
- B. Tento učitel neprodleně informuje ředitele školy a metodika prevence, kteří svolají krizový tým. *Tým tvoří ředitel školy, metodik prevence a výchovný poradce, třídní učitel a zástupce ředitele pro pedagogickou činnost*. Dále se postupuje dle níže popsaných bodů.

Při výbuchu násilí

- Učitel oddělí oběť a agresora.
- Najde vhodné svědky.
- Zjistí informace od oběti a svědků, viz bod A 4.1.
- Zajistí bezpečnost oběti.
- Při skupinovém násilí zabrání domluvě agresorů na nepravdivé a ovlivněné výpovědi.
- Neprodleně informuje krizový tým.

Další postup je společný pro situaci 4.1. i 4.2.

1. Krizový tým provede individuální rozhovory s obětí, agresorem a svědky. Obsah jednotlivých sdělení je zapsán do Zápisu z jednání.
2. Tým zváží, zda jde skutečně o šikanu.
3. Informuje rodiče obou stran.
4. Tým navrhne výchovné opatření a případně snížení známky z chování, které budou projednány na pedagogické radě.
5. Provede individuální rozhovory s rodiči. Při nich budou rodiče informováni o vzniklé situaci a navržených sankcích. Zároveň nabídne tým rodičům odbornou pomoc nebo její zprostředkování.
6. V mimořádných případech – což je šikana pokročilá, brutální nebo kriminální – informuje ředitel školy další příslušné instituce a orgány – Policii ČR - a užije další opatření:
  - vyloučení žáka ze školy, doporučení návštěvy SVP, dalších odborníků.
7. Třídní učitel rozebere situaci se třídou a nadále sleduje situaci a vztahy ve třídě.

Čeho se rozhodně vyvarovat

- konfrontace oběti a agresora
- bagatelizace problému
- rychlých řešení
- řešení případu před třídou

- řešení bez pomoci krizového týmu a ve zvlášť závažných případech bez řešení dalších institucí a orgánů
- prozrazení informačních zdrojů
- neinformování rodičů

Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit

- Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.
- Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.
- Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.
- Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Prevence šikany zaměřené na učitele vychází z bodů uvedených ve Školním řádu.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Vychází z krizového plánu řešení šikany a dále z přístupu ředitele školy.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení škola může spolupracovat s následujícími institucemi:

- Pedagogicko-psychologická poradna v Náchodě
- SPC Náchod
- Městský úřad v Náchodě – orgán sociálně právní ochrany dítěte, orgán péče o rodinu

- Policie ČR

Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů nápravná opatření, z nichž některá přicházejí při šikanování v úvahu.

- **realizace individuálního výchovného plánu agresora**
- snížení známky z chování
- převedení do jiné třídy
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí výchovné komise. Při vyloučení žáka se musí postupovat v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád.
- v extrémních případech si lze představit potřebu urychlit proces vyloučení žáka proto, aby se neopakovaly negativní projevy plynoucí z přítomnosti problematického žáka ve škole. Taková potřeba může vzniknout zejména v situaci, kdy selžou všechna ostatní opatření organizačního, výchovného či kázeňského charakteru. Pro urychlení procesu vyloučení žáka ze školy zejména v jasných případech, kdy není pochyb o tom, že jsou pro takový postup splněny podmínky, je možné uvažovat o vyloučení odkladného účinku rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy podle § 85 správního řádu. Takto nabyde rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy právní moci již doručením účastníkovi nebo účastníkům řízení a nemusí se čekat na uplynutí lhůt pro podání odvolání, případně na rozhodnutí o odvolání. Žák bude takto vyloučen ze školy již dnem doručení rozhodnutí žákovi (v případě, že je žák zletilý), nebo jeho zákonným zástupcům.
- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Trestně-právní hledisko šikany

(1) V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) ani v jiném zákoně není šikana sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto **šikana může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.**

(2) **Protiprávní jednání s prvky šikany může být kvalifikováno jako přešupek dle zákona číslo 200/1990 Sb., o přešupcích, ve znění pozdějších přešupisů (dále jen „zákun o přešupcích“).** Nejčastěji se bude jednat o přešupky proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 zákona o přešupcích (např. ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví atd.). Za přešupek je odpovědná osoba starší 15 let.

(3) **Závažnější forma šikany může vykazovat znaky skutkové podstaty například těchto trestných činů:** proti zdraví: § 145 Těžké ublížení na zdraví; § 146 Ublížení na zdraví; proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: § 171 Omezování osobní svobody; § 173 Loupež; § 175 Vydírání; § 177 Útisk; dále pak trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: § 185 Znásilnění; § 186 Sexuální nátlak; § 187 Pohlavní zneužití; § 191 Šíření pornografie; § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií; trestných činů proti majetku: § 205 Krádež; § 228 Poškození cizí věci; konečně se může jednat i o trestné činy narušující soužití lidí: § 353 Nebezpečné vyhrožování; § 354 Nebezpečné pronásledování.

(4) Je-li šikana motivována důvody, jako jsou zdravotní postižení, etnicita, náboženství a podobně, a splňuje-li znaky podle příslušných níže uvedených ustanovení trestního zákoníku, lze v určitých případech uvažovat také o trestném činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, případně i podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 355, resp. 356 trestního zákoníku). Takovýto motiv může rovněž u některých výše uvedených trestných činů podmiňovat užití přísnější klasifikace, tedy možnost udělení vyššího trestu.

(5) **Kyberšikana** obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přešupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů: nebezpečné pronásledování (tzv. stalking, § 354 trestního zákoníku) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pocítuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých; účast na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem přimět ji k sebevraždě, kterou skutečně spáchá či se o ni pokusí; porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku) – např. porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 trestního zákoníku), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti; pomluva (§ 184 trestního zákoníku) – např. vytvoření webových stránek, které nepravdivě zesměšňují oběť; šíření pornografie dle § 191 trestního zákoníku (viz sexting); výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (dítětem se rozumí osoba mladší 18 let) dle § 192 trestního zákoníku (viz sexting).

(6) **Trestní odpovědnost**

Ve smyslu zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších přešupisů, je trestně odpovědnou osoba starší 15 let, která je dostatečně rozumově a mravně vyspělá. Pro účely zákona o soudnictví ve věcech mládeže se pak takový trestný čin označuje jako provinění. V případě jednání vykazujícího znaky

trestného činu, kterého se dopustilo dítě mladší 15 let, se hovoří o činu jinak trestném. I když dítě mladší 15 let není trestně odpovědné, mohou mu být dle tohoto zákona soudem pro mládež uložena opatření potřebná k jeho nápravě. Činu jinak trestného se může dopustit též mladistvý (osoba starší 15 a mladší 18 let, která je trestně odpovědná), který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat protiprávnost činu nebo ovládnout své jednání.

(7) Povinnost překazit a oznámit trestné činy uvedené v trestním zákoníku

Přestože, jak bylo řečeno výše, šikana není sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, může svým charakterem naplňovat znaky protiprávního jednání na úrovni přestupku nebo trestného činu. Trestní zákoník zakládá v určitých případech povinnost některým činům zabránit, a jiné zmíněným orgánům ohlásit. Smyslem ustanovení o trestnosti nepřekazení trestnému činu je zabránit spáchání některých závažných činů a tím chránit společnost před jejich důsledky. S účinností od 1. 12. 2016 se rovněž níže popsanych trestných činů bude moci dopustit i sama škola jako právnická osoba, kdyby například úmyslně zatajovala, že u nich uvedeným trestným činům dochází.

- **Povinnost překazit páchaní nebo spáchání trestného činu** (§ 367 trestního zákoníku): kdo se dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestné činy v tomto ustanovení vyjmenované, má povinnost spáchání nebo dokončení takového činu překazit. Jestliže to neudělá a nebrání mu v tom okolnosti v tomto ustanovení vyjmenované, sám spáchal trestný čin nepřekazení trestného činu a vystavuje se tím trestnímu postihu. **Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.** V případě šikany by se mohlo jednat například o následující trestné činy: vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170), loupeže (§ 173), vydírání (§ 175), znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), krádeže (§ 205).
- **Neoznámení trestného činu** (§ 368 trestního zákoníku): kdo se dozví, že jiný spáchal trestné činy v tomto ustanovení vyjmenované, je povinen to bez odkladu oznámit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Jestliže to neudělá a nebrání mu v tom okolnosti v tomto ustanovení vyjmenované, sám spáchal trestný čin neoznámení trestného činu a vystavuje se tím trestnímu postihu. V případě šikany by se mohlo jednat například o následující trestné činy: vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170).
- **V uvedených případech má každý povinnost vyjmenované jednání buď překazit, anebo o něm informovat státního zástupce nebo policejní orgán.** V ostatních případech povinnost ze zákona sice nevznikla, ale to neznamená, že oznamovat nelze (nenásleduje sankce za neoznámení). Zároveň je však třeba mít na paměti, že úmyslně lživé obvinění jiného ze spáchání trestného činu může samo představovat trestný čin krivého obvinění (§ 345). Právnické osoby vykonávající

činnost škol, jako poskytovatelé veřejné služby, by měly u každého protiprávního jednání spáchaného v jejich jurisdikci, které naplňuje znaky trestného činu, tyto skutečnosti oznamovat a to zejména proto, že příjemci jejich služeb jsou žáci, které ve většině případů nemohou svá práva účinně vymáhat a jsou proto odkázáni na pomoc druhých (viz odst. 3, bod 3).

Součástí programu proti šikanování jsou tyto přílohy:

Příloha č. 1 Nepřímé a přímé znaky šikany

Příloha č. 2 Znaky, které mohou pozorovat rodiče

Příloha č. 3 Stádia šikany

Příloha č. 4 Postupy pro vyšetření a řešení šikany

Příloha č. 5 Doporučená literatura z oblasti šikany ve škole

Příloha č. 6 Informační leták pro žáky

Příloha č. 1

Nepřímé (varovné) znaky šikany:

- Žák je o přestávkách často osamocený, nemá kamarády.
- Při týmových činnostech bývá volen mezi posledními.
- O přestávkách se drží v blízkosti učitelů.
- Má-li předstoupit před třídu, je ustrašený, nejistý.
- Mívá blízko k pláči, je smutný, působí nešťastně, stísněně.
- Je uzavřený.
- Náhle se může začít zhoršovat jeho školní prospěch.
- Má v nepořádku osobní věci (rozházené, poničené, znečištěné, stejně jako jeho oděv může být zašpiněný či poškozený).
- Stále mu chybí nějaké věci, které dříve běžně nosíval.
- Nechce vysvětlit ztráty a poškození svých věcí nebo používá výmluvy, které jsou zcela zřejmě nepravdivé.
- Mění svou pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná se zvyšovat jeho absence ve škole.
- Na těle má odřeniny, podlitiny, škrábance a jejich původ nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikany:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, ponižující přezdívka, nadávky, hrubé žerty na jeho účet. Důležitá je míra zranitelnosti žáka tímto jednáním.
- Kritika žáka pronášená pohrdavým až nenávislným tónem.
- Nátlak, vydírání, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu.
- Panovačné příkazy spolužáků, kterým se žák podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich.
- Fyzické ataky, které nejsou silné a jeví až známky náhodnosti, ale je zřejmé, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž je jeden z účastníků zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Příloha č. 2

Možné příznaky šikany, kterých by si měli všimnout hlavně rodiče:

- Dítě nemá kamarády.
- Není zváno k jiným dětem, nemá kamaráda, se kterým by si mohlo telefonovat, promluvit.
- Dítě nemá chuť jít ráno do školy (hlavně tehdy, když před tím do školy chodilo rádo). Odkládá odchod z domova, má strach, ztrácí chuť k jídlu.
- Dítě nechce do školy chodit samo, prosí o odvoz či doprovod, nevolí nejkratší cestu, či cestu, kterou dříve chodívalo.
- Ze školy chodí hladové (je obíráno o svačiny, peníze).
- Usíná s pláčem, spí neklidně, vykřikuje ze snu o pomoc.
- Ztrácí zájem o učení a nesoustředí se.
- Je smutné, apatické, či projevuje výkyvy nálad, zmiňuje se o smrti, konci. Nechce říci, co ho trápí.
- Dítě žádá o peníze a neudává logické důvody, proč je potřebuje. Případně se doma peníze začínou ztrácet.
- Často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle agresivní k sourozencům, rodičům.
- Stěžuje si na neurčité bolesti břicha, hlavy, může ráno zvracet, snaží se zůstat doma. Může i simulovat.
- Vyhýbá se docházce do školy.
- Je častěji doma, než mělo ve zvyku.

Příloha č. 3

Stádia šikanování

1. Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet legrácky atd. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

2. Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo jen proto, že se ve škole nudí. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

3. Vytvoření jádra – klíčový moment

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito širitelé začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv náhodně, šikanovat nevhodnější oběť. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti slabí.

4. Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů šikanou stržené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

5. Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozdělení na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Stadia šikanování podle Michala Koláře, 1990, 1996, 1997, 2000 aj.

Příloha č. 4

Postupy pro vyšetření a řešení šikany

<p>První pomoc při počáteční šikaně:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. odhad závažnosti a formy šikany; 2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi; 3. nalezení vhodných svědků; 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory); 5. ochrana oběti; 6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:<ol style="list-style-type: none"> a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); 7. realizace vhodné metody:<ol style="list-style-type: none"> a) metoda usmíření; b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči); 8. třídní hodina:<ol style="list-style-type: none"> a) efekt metody usmíření; b) oznámení potrestání agresorů; 9. rozhovor s rodiči oběti; 10. třídní schůzka; 11. práce s celou třídou.	<p>Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:</p> <p>A. První (alarmující) kroky pomoci</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany; 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí <p>B. Příprava podmínek pro vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy; 4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi; 5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře); 6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům <p>C. Vyšetřování</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. rozhovor s obětí a informátory; 8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků; 9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky; 10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi) <p>D. Náprava</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.
---	---

Komentář k jednotlivým krokům postupů viz kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011)

Příloha č. 5

Doporučená literatura z oblasti školního šikanování:

- Kolář, M.: *Bolest šikanování*. Praha, Portál. 2001,2005.
- Kolář, M.: *Skrytý svět šikanování ve školách*. Praha, Portál. 1997,2000.
- Kolář, M.: *Školní násilí a šikanování*. Ostrava, CIT, Ostravská univerzita. 2005
- Kolář, M.: *Specifický program proti šikanování násilí ve školách a školských zařízeních*. Praha, MŠMT ČR. 2003.
- Kolář, M.: *Nová cesta k léčbě šikany*. 2011
- Říčan, P.: *Agresivita a šikana mezi dětmi: jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. Praha, Portál. 1995

INFORMAČNÍ LETÁK PRO ŽÁKY

NIKDO NEMÁ PRÁVO DRUHÉMU UBLIŽOVAT!

VÍŠ O NĚKOM, KDO JE ŠIKANOVÁN? JE TI HO LÍTO? MŮŽEŠ S TÍM NĚCO DĚLAT?

PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJES

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepríjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšímali si tě.

Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže, poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a agresivita.

MYSLET, ŽE TO BUDE LEPŠÍ, JE OMYL. NIKOMU NIC NEŘÍCT JE STRKÁNÍ HLAVY DO PÍSKU, KTERÉ CELOU SITUACI ZHORŠUJE. NEVZDÁVEJ TO A UDĚLEJ NÁSLEDUJÍCÍ:

- Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti pomoci, neprozradí tě a bude ti věřit.
- Svěř se rodičům.
- V případě, že nenajdeš odvalu říct to komukoliv ze svého okolí, zavolej na **Linku bezpečí 116 111**. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ peníze ani telefonní kartu. Lidé na Lince ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobné děje.